

Illustrer : periodiek voor de alumni van de Universiteit Utrecht

<https://hdl.handle.net/1874/404257>

Leven en dood. Goed en kwaad

15 jaar bio-ethiek in Utrecht

Nieuwe luister

Alumni welkom in gerestaureerd Academiegebouw

Wetenschap is nooit af

Universiteit profileert zich op arbeidsmarkt

Het vrije woord staat op de tocht

Femke Halsema opent academisch jaar Rechten

Kwartaalblad voor de afgestudeerden van de Universiteit Utrecht • Nr 28 • September 2002 • Oplage 60.000 • www.alumni.uu.nl

Universiteit Utrecht

Foto: Bert Nienhuis

Column Paul Schnabel

Een opstekertje

Je kunt geen krant openslaan of er wordt geklaagd over de kwaliteit van het onderwijs, het tekort aan goede docenten en het gebrek aan gemotiveerde leerlingen en studenten. Het lijkt ook wel of het allemaal alleen maar erger wordt. Van de basisschool tot universiteit, het was vroeger altijd beter. Ik herinner mij dat niet zo, want de eerste jaren van mijn lagere school bestonden uit klassen van meer dan 50 jongens, die bij gebrek aan lokalen 's middags voor een andere klas plaats moesten maken. Ruim tien jaar later kreeg ik college in de Geertekerk, omdat er geen zaal groot genoeg was voor zoveel studenten. Toen ik vijf jaar later wilde promoveren, bleek de universiteit daar geen enkele voorziening voor te hebben. Is het nu beter of slechter dan vroeger, en welke kant gaat het uit? Op het Sociaal en Cultureel Planbureau zijn we eerst maar eens begonnen vast te stellen of het beeld van het onderwijs in de media ook klopt met het beeld dat de mensen daar zelf van hebben. We hebben een behoorlijke steekproef uit de bevolking van 25 jaar en ouder pas geleden gevraagd wat zij van de kwaliteit van alle sectoren van het Nederlandse onderwijs vonden. Dat leverde een opstekertje voor de universiteiten op, want het wetenschappelijk onderwijs kwam als beste uit de bus. Maar 1% van de bevolking vindt het slecht, 20% matig, 68% vindt het goed van kwaliteit en 11% zelfs zeer goed. Juist de hoogopgeleiden waren zowel enthousiaster als kritischer, het meest tevreden waren de jongere generaties. Het oordeel over het voortgezet onderwijs was in het algemeen veel kritischer. Van de hoogopgeleiden vond bijna de helft dat niet meer dan matig. Het basisonderwijs kwam er weer beter af, vooral ouders met kinderen in het basisonderwijs waren in overgrote meerderheid positief over de kwaliteit. De Nederlandse bevolking als geheel, vooral de oma-en opa-groep, was daar bepaald minder van overtuigd.

Hoewel het oordeel over het onderwijs als geheel veel minder negatief is dan in ieder geval wij -op het SCP- hadden verwacht, is de stemming toch niet positief. De uitspraak dat het onderwijs in de afgelopen vijf jaar in kwaliteit achteruit is gegaan, vindt behoorlijk wat steun. Bij het voortgezet onderwijs denkt bijna 40% van de Nederlanders dat en altijd nog 19% vindt dat ook het wetenschappelijk onderwijs er niet beter op is geworden. 11% ziet wel vooruitgang, maar daarin onderscheidt de universiteit zich niet van het overige onderwijs. Het meest optimistisch zijn nog de mensen die zelf een lage opleiding hebben gehad. Dat moet voor de universiteiten een uitdaging zijn.

*[Paul Schnabel, alumnus sociologie
directeur Sociaal en Cultureel Planbureau]*

Reageren? Illustrer.redactie@csc.uu.nl

6
Grondwet in gevaar?
Halsema opent academisch jaar Rechten

10
Ethische dilemma's
15 jaar bio-ethiek in Utrecht

12
Walhalla?
Beroep: zelfstandig ondernemer

14
Nieuwe luister
Heropening Academiegebouw

16
Wetenschap is nooit af
De nieuwe wervingscampagne

En verder:

Nieuws	4
Ruimtesluizen en bromvliegen	8
De leermeester	9
Bijeenkomst allumninetwork	18
Alumniservice	19
Publicaties	23
Column: Christ Otten	24
De musical als zijsprong	24

Promovendi willen gewone werknemers zijn

Foto: Wier Pel

De Utrechtse alumna Natuurkunde Ingrid Giebels (26) is de nieuwe voorzitter van het Landelijke AIO OIO Overleg.

Deze vereniging maakt zich sterk voor de rechtspositie van de promovendi in Nederland. Giebels heeft veel aan te merken op de werkgevers in het onderwijs, maar ze looft ook een prijs uit.

'Er moet beter met ons omgesprongen worden', antwoordt Ingrid Giebels op de vraag naar haar drijfveren om het voorzitterschap van haar 'beroepsvereniging' op zich te nemen. Giebels mag zichzelf overigens een Onderzoeker in Opleiding (OIO) noemen omdat ze betaald wordt door de Stichting Fundamenteel Onderzoek der Materie. De AIO's zijn in dienst van de universiteit.

Ze is langzaam het landelijk bestuur ingerold. 'Mijn kamergenoot was destijds voorzitter van het AIO-overleg op de VU. Vanaf het begin ben ik regelmatig mee geweest naar vergaderingen.' Van het een kwam het ander.

Giebels gaat zich de komende jaren sterk maken voor de rechtspositie van de aio's en oio's. Want die jonge onderzoekers staan zwak, vindt ze. Tot midden jaren tachtig, toen het aio-stelsel werd ingevoerd, waren de promovendi volwaardig medewerker van de universiteit met alle rechten en plichten die daarbij horen. Maar tegenwoordig krijgen promovendi een aanstelling voor vier jaar en in die periode moeten ze een onderzoek doen én een proefschrift schrijven. Die vier jaar blijkt nogal krap, want slechts zeven procent is op tijd klaar.

Giebels ziet daarvoor een aantal redenen. 'Het ligt het natuurlijk gedeeltelijk aan de promovendi zelf. Ze plannen het niet goed en vier jaar lijkt eerst een zee van tijd.' Maar ook aan de begeleiding schort veel. 'We zijn erg afhankelijk van onze promotor. Zo'n begeleider kan een promotie lang ophouden. Soms vindt zo'n promotor na vier jaar dat er nog meer onderzoek gedaan kan worden om het nóg beter of nóg mooier te maken. Soms zijn ze bang om af te gaan voor hun internationale collegae.'

Strengere uitkeringsinstanties

Maar een promovendus die meer dan vier jaar nodig heeft, kan behoorlijk in de problemen komen. 'Als je geluk hebt,

kun je samen met je promotor een verlenging regelen. Het initiatief daarvoor moet wel van de promovendus uitgaan. Terwijl de hoogleraar tekort is geschoten, want die heeft de opdracht gekregen om je in vier jaar naar een promotie te leiden. Maar als de begeleider niet mee wil werken of de faculteit heeft gewoon geen geld, dan kun je geen kant op.' Vroeger mochten die promovendi een jaar lang op

'Ik wil fundamentele discussie over doel van promotie'

wachtgeld hun proefschrift afronden. Tegenwoordig zijn de uitkeringsinstanties veel strenger. Promovendi met een uitkering moeten tegelijkertijd beschikbaar zijn voor de arbeidsmarkt. En promoveren naast een baan is erg lastig. Het LAIOO doet zijn best, maar de politiek en de vakbonden zijn moeilijk te overtuigen. Giebels is er zelf wel in geslaagd om verlenging te krijgen voor haar bestuurswerk. 'Het is belangrijk dat meer promovendi binnen vier jaar klaar zijn en daarom moet er een fundamentele discussie komen over het doel van de promotie,' vindt Giebels. 'Gaat het om het afleveren van zelfstandige onderzoekers of om het schrijven van een prachtig proefschrift, een levenswerk. Ik vind het zelf belangrijk dat er zelfstandige onderzoekers worden afgeleverd. De toppers moeten op een andere manier de kans krijgen om door te groeien in de wetenschap.'

Erkenning

De nieuwe voorzitter zoekt erkenning voor zichzelf en haar collega's. 'Je hebt af en toe het idee dat de universiteit er

vooral is voor de studenten en vaste medewerkers. Aan ons wordt weinig aandacht geschonken. Het imago van de universiteit als werkgever voor AIO's is slecht. En dat is ook nadelig voor de universiteiten zelf, want die willen talentvolle studenten graag als promovendi binnenhalen.' Ook de nieuwe Bachelor Master -structuur wordt kritisch bekeken door het LAIOO. Giebels is bang dat de universiteiten de duur van de promotie van vier naar drie jaar willen inkorten. En dat noemt ze "voorlopig allerm minst realistisch". De werkgevers in het onderwijs mogen ook nog iets leuks verwachten van het LAIOO. 'We gaan dit academisch jaar een prijs uitreiken aan de universiteit, faculteit, instituut of onderzoeksgroep met het beste promovendibeleid.'

[Jurgen Swart]

Ingrid Giebels

De 26-jarige Ingrid Giebels begon in 1994 haar studie natuurkunde aan de Universiteit Utrecht. Ze koos voor Utrecht omdat de faculteit daar veel verschillende mogelijkheden bood. Bovendien trok natuurkunde in Utrecht veel studenten. Daarnaast is Utrecht een algemene universiteit, technische universiteiten vindt ze teveel mannenbolwerken. In 1999 studeerde ze af op de snelle dynamica van (zuur-basecomplexen) vloeistoffen. Haar afstudeerwerk deed ze op het onderzoeksinstituut AMOLF in Amsterdam.

Voor haar promotieonderzoek – "als je verder wilt in de natuurkunde, moet je promoveren" – vertrok ze naar de Vrije Universiteit in Amsterdam. Op dit moment doet ze onderzoek naar de optische eigenschappen van diverse materialen die gebruikt kunnen worden als schakelbare spiegels. Sinds juli is Giebels voorzitter van het LAIOO.

Utrechtse geografen maken eerste voetbalkaart van Nederland

Guus Hiddink zette Zuid Korea op de voetbalkaart. Het gemeentebestuur van Almere wil met FC Omniworld op de voetbalkaart komen. De website van FC Bemelen verkondigt trots: "Onze club staat op de voetbalkaart." Maar hoe ziet zo'n voetbalkaart er eigenlijk uit? Sociaal geografen van de Universiteit Utrecht maakten de eerste echte voetbalkaart van Nederland.

De Utrechtse geografen baseerden zich op vier factoren: succes in de ere-divisie, herkomst van de Nederlandse internationals en de niveaus van zowel zondag- en zaterdagamateurvoetbal. De scores per gemeente werden gecorrigeerd voor inwoneraantal om grote en kleine gemeenten met elkaar te vergelijken. Dat leverde een ranglijst van 504 Nederlandse gemeenten op.

De gemeente Edam-Volendam scoorde hoog op alle vier de variabelen en

eindigde op de eerste plaats. De gemeente Heerjansdam komt op de tweede plaats dankzij de gelijknamige zaterdagclub. De derde plaats van Kerkrade is te danken aan de goede prestaties van Roda JC en Rapid JC. Groesbeek staat op vier, vooral vanwege het hoge niveau van het zondag-amateurvoetbal.

Van de grotere steden staat Deventer het hoogst op de negende plaats. De betaald voetbal aspiraties van Apeldoorn (149) en Almere (324) zijn te begrijpen vanuit hun positie op de voetbalkaart: die is tot op heden marginaal.

De analyse is gebaseerd op de gegevens van 550 zondag amateurverenigingen, 463 zaterdag amateurclubs, 657 (oud-)internationals, 38 zaterdagcompetities, 45 zondagcompetities en 59 (voormalige)eredivisieclubs. De complete ranglijst van alle 504 Nederlandse gemeenten is te vinden op www.geografie.nl/voetbalkaart.

Personalia

- **Prof.dr. Willem Hendrik Gispen**, rector magnificus van de Universiteit Utrecht, heeft een eredoctoraat ontvangen van de Medische en Farmaceutische Universiteit "Nicolae Testemitanu" in Moldavië. Hij kreeg dit (vierde) eredoctoraat voor zijn onderzoek naar hersenschade die ontstaat als gevolg van suikerziekte én voor zijn inspanningen voor de promotie van biomedische wetenschappen in Centraal en Oost-Europa.
- De Koninklijke Nederlandse Academie van Wetenschappen heeft 17 nieuwe leden gekozen, waaronder drie Utrechtse hoogleraren: **Prof. dr. Th.H.M. Verbeek**, geschiedenis van de Nederlandse wijsbegeerte, **Prof. dr. ir. H.A. Dijkstra**, fysische oceanografie en **Prof. dr. H.A. van der Vorst**, toegepaste wiskunde.
- De Universiteit Utrecht heeft vier hoogleraren economie benoemd bij de Utrecht School of Economics: **mw. Prof. dr. Brigitte Unger** (Econo-

mie van de publieke sector), **Prof. dr. Hans Schenk** (Organisatie), **Prof. dr. Harry Garretsen** (Internationale Economie) en **Dr. Rob Alessie** (Kwantitatieve methoden i.h.b. econometrie).

- **Sarah Bull** van de faculteit Diergeneeskunde ontving op 7 juni jl. de vierjaarlijkse Hugo van Poelgeestprijs voor alternatieven. Bull krijgt de prijs, ter waarde van €10.000, voor haar inzet om belastende toxiciteitstudies bij dieren te vervangen door een reeks van testen in celcultures.
- **Prof. mr. Alfred van Hall** is de nieuwe voorzitter van de Commissie van Advies voor Waterschapswetgeving. Van Hall is deeltijdhoogleraar Waterstaats- en Waterschapsrecht aan de Universiteit Utrecht.

Promotienieuws

Maandelijks promoveren aan de Universiteit Utrecht tientallen onderzoekers. Hieronder een aantal samenvattingen van nieuwswaardige dissertaties. Meer informatie: www.uu.nl/nieuws

Luchtvervuiling

Door de wereldwijde uitstoot van luchtvervuilende stoffen verandert de samenstelling van de atmosfeer. Mondiale emissie-inventarisaties zijn nodig om de effecten hiervan op mens en milieu te onderzoeken. Een team onderzoekers van het RIVM en TNO heeft, onder leiding van promovendus Jos Olivier, een zeer grote hoeveelheid data verzameld, geanalyseerd en bewerkt tot actuele en consistente mondiale emissie-inventarisaties van broeikasgassen voor de periode van 1970-1995. De studie, gestart in 1992, was een onderdeel van het Nationaal Onderzoekprogramma Mondiale Luchtverontreiniging en Klimaatverandering.

Burn-out

Leraren die meer investeren in hun werk dan ze eruit krijgen vallen eerder ten prooi aan burn-out. Niet alleen in situaties waarbij zij het gevoel hebben zich voor niets te hebben ingespannen (veel onvoldoendes onder hun leerlingen), maar ook als het gaat om collega's die de kantjes ervan aflopen en schoolleiding die zich te weinig ondersteunend opstelt. Dat is één van de conclusies van het promotieonderzoek van Joan van Horn. De promovenda stelt dat het beëindigen van een onbillijke uitwisselingsrelatie, bijvoorbeeld door het zoeken van een andere baan, de enige uitweg is.

Hartfalen

Nicolaas de Jonge onderzocht de rol van mechanische ondersteuning van het hart bij patiënten met ernstig hartfalen. Mechanische ondersteuning van de linkerventrikel middels een LVAD (linker ventrikel steunhart) wordt momenteel succesvol gebruikt als overbrugging naar een harttransplantatie bij patiënten die dreigen te overlijden. Op basis van onderzoek in het Universitair Medisch Centrum Utrecht bij 38 patiënten met een dergelijke implantatie stelt De Jonge dat, hoewel nu nog uiterst experimenteel, LVAD vermoedelijk ook kan gaan worden gebruikt als alternatief voor een harttransplantatie.

Bemesting

Cormelia de Groot heeft sterke aanwijzingen gevonden dat gebruik van fosfor en stikstof als bemesting in kassen drastisch verminderd kan worden. Tomatenplanten die dagelijks een kleine hoeveelheid fosfor of stikstof kregen, groeiden net zo goed als planten die een continue hoge concentratie in de voedingsoplossing hadden. De promovenda stelt dat, voor zowel milieu als de portemonnee van de tuinder, vervolgonderzoek naar deze vermindering van bemesting de moeite waard is.

Kort

Luchtwegonderzoek

Het Universitair Medisch Centrum Utrecht start een onderzoek naar luchtwegklachten bij kleine kinderen in de wijk Leidsche Rijn. Met het onderzoek WHISTLER wil het UMC onderzoeken welke kinderen een verhoogd risico hebben op luchtwegproblemen en welke niet. Daartoe wordt de longfunctie van pasgeborenen gemeten. Tijdens de daaropvolgende kinderjaren wordt er extra aandacht besteed aan de ontwikkeling van hun longfunctie.

Doorbraak

Onderzoekers van de faculteit Scheikunde van de Universiteit Utrecht en van het Universitair Medisch Centrum Utrecht hebben de atomaire structuur bepaald van een eiwitcomplex dat belangrijk is voor de aanhechting van bloedplaatjes aan een beschadigde vaatwand. Deze nieuwe fundamentele kennis is van belang voor de ontwikkeling van nieuwe medicijnen voor de preventie of behandeling van arteriële trombose. De onderzoeksresultaten zijn gepubliceerd in Science van augustus.

Utrecht beste website

Een nieuwe website voor studenten, Universiteit.info, heeft de sites van de Nederlandse universiteiten getest op hun studentvriendelijkheid. De Universiteit Utrecht scoort het hoogst. Volgens de projectleider is dat vooral te danken aan de uniformiteit van deze site, waardoor de informatie goed te vinden is. Veel universitaire sites kampen met een onduidelijke structuur waardoor studenten veel tijd kwijt zijn met het zoeken naar informatie. Het antwoord vinden op een simpele vraag als 'hoe hoog is het collegegeld' vergt dan veel tijd en creativiteit.

Nieuws

Universiteit Utrecht topscorer NWO-subsidies

De Universiteit Utrecht heeft recent de meeste toekenningen ontvangen in het kader van de NWO-Vernieuwingsimpuls. Maar liefst 23 subsidies kende de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek (NWO) toe aan jonge, vernieuwende en talentvolle onderzoekers van de universiteit.

De Vernieuwingsimpuls richt zich met de drie subsidievormen Veni, Vidi en Vici op verschillende fasen in de wetenschappelijke carrière van onderzoekers, van zojuist gepromoveerd tot ervaren en 'professorabel'. De toegekende projecten werden beoordeeld op originaliteit, potentiële vernieuwing en uitdagendheid. De Universiteit Utrecht ontvangt 12 van de 61 Veni-toekenningen voor pas gepromoveerde onderzoekers, dat is landelijk gezien 20%. Elf Utrechtse onderzoekers krijgen een subsidie binnen het Vidi-programma (15%). De helft van de NWO-toekenningen (7 Vidi en 5 Veni) komt terecht bij onderzoekers werkzaam bij het Universitair Medisch Centrum Utrecht.

De NWO-subsidies moeten voor eenderde aangevuld worden door de

instellingen. Het College van Bestuur hecht veel belang aan het stimuleren van talent en heeft voor de komende jaren enkele miljoenen gereserveerd om bij te kunnen dragen.

Ook binnen het ASPASIA-programma – dat de doorstroom van vrouwen naar hogere posities bevordert – scoorden de voorstellen van de Universiteit Utrecht goed. Met 6 van de 40 NWO-toekenningen neemt Utrecht een gedeelde eerste plaats in met de universiteiten van Amsterdam en Groningen. De universiteit bevordert de gehonoreerde onderzoeksters tot universitair hoofddocent (UHD). De Aspasia-kandidaten werden beoordeeld op hun kwaliteiten voor het verrichten en begeleiden van wetenschappelijk onderzoek, waarbij werd gelet op onder meer originaliteit, aanpak en haalbaarheid.

Nog eens elf andere Utrechtse kandidaten werden subsidiabel bevonden (25% van het totaal), maar konden wegens te weinig beschikbare middelen niet door NWO worden gehonoreerd. Het merendeel van deze kandidaten zal door de Universiteit Utrecht ook tot hoofddocent worden bevorderd.

Vernieuwde introductie eerstejaars toch succes

De Utrechtse Introductie Tijd (UIT) is volgens alle betrokken partijen naar volle tevredenheid verlopen. Het instellen van een avondklok en het terugdringen van 'het bier' heeft daar geen invloed op gehad.

J. Veldhuis, voorzitter van het College van Bestuur, wilde dat de verenigingen zich meer op de achtergrond hielden omdat de universitaire activiteiten in het gedrang kwamen met verenigingsactiviteiten.

De gezelligheidsverenigingen vreesden vooraf dat de vernieuwde introductie hen leden zou kosten, maar zij ontvingen evenveel aanmeldingen als voorgaande jaren.

Ezel-liefhebber wil promoveren

De Universiteit Utrecht heeft sinds 1 augustus 220 aanmeldingen binnen gekregen van hobbyisten die willen promoveren. De universiteit geeft deze hobbyisten een kans in het kader van de heropening van het gerenoveerde Academiegebouw op 2 en 3 november.

De meest opvallende hobbyist is een ezelliefhebber. Hij wil promoveren op het lange-afstandswandelen met een ezel. De man was zo enthousiast dat hij zich persoonlijk met zijn vrouw en zijn ezel aan de balie van het Bestuursgebouw in De Uithof kwam inschrijven. Hij liep eerder van Nederland naar Rome, van Gibraltar naar Zeewolde en het Pieterpad van Groningen naar Limburg. Met deze tochten haalde hij geld op voor het Lilliane Fonds.

De universiteit haalde met de oproep voor hobby-promoties rond 1 augustus de landelijke pers. Sindsdien stromen de aanmeldingen binnen. Allerlei mensen, van afgestudeerde jongeren tot vutters hebben zich inmiddels aangemeld met de meest uiteenlopende promotieonderwerpen. Enkele hobbyisten hebben kennis van tatoeages en anderen van het Britse Koningshuis of vooroorlogse buitenboordmotoren. Ook zijn er kenners van fossiele haaietanden die een nep-bul in de wacht willen slepen. De promotiecommissie zal net als op een officiële plechtigheid de bullen uitreiken.

De grondwet lijkt aardig verankerd in onze samenleving. Lijkt! Want via allerlei sluiptwegen worden onze verworvenheden van vroeger geleidelijk aangetast, vindt Tweede Kamerlid en Utrechtse alumna Femke Halsema. Tijdens de openingsrede van het academisch jaar van de Rechtenfaculteit ging de Groen Links politica in op de vermeende bedreiging van onze grondrechten. 'Sinds 11 september verlenen we haast een soort almacht aan de staat.'

Foto: Hollandse Hoogte

'Het vrije woord staat op de tocht'

Van de VS kennen we het inmiddels wel: het land veroorlooft zich steeds meer vrijheden in zijn wereldwijde "War on terrorism". Maar ook in Nederland eigent de staat zich steeds meer macht toe. Na de moord op Pim Fortuyn wordt er gesproken over de invoering van een - altijd zo verfoeide - identificatieplicht. Het recht op een persoonlijke levenssfeer en de vrijheid van meningsuiting komen hiermee onder druk te staan. Bevinden we ons sinds de gebeurtenissen van 11 september en 6 mei op een hellend vlak? Worden onze grondrechten bedreigd?

'Nee, niet direct,' meent Femke Halsema. 'Onze grondrechten zijn redelijk sterk en onaantastbaar, het kost veel moeite om ze te veranderen. Het duurt ongeveer acht jaar en je hebt een tweederde meerderheid in de Kamer nodig om ze te wijzigen. Dus met de kwetsbaarheid van de grondrechten valt het in die zin wel mee. Maar indirect worden de grondrechten wel ondermijnd. Als er een wetsvoorstel wordt ingediend, toetst de Kamer dat aan de grondrechten. Als de Kamer besluit dat een nieuwe wet in overeenstemming is met de grondwet, heeft de burger geen poot om op te staan als hij dat niet zo vindt. Hij kan niet naar de rechter stappen en zeggen: met die nieuwe wet wordt mijn grondrecht geschaad. Het gebrek aan constitutionele toetsbaarheid van die wetten tast onze grondwet heel geleidelijk aan.'

Gezonde portie achterdocht

Halsema waarschuwt ook voor het verdwijnen van een gezonde portie achterdocht jegens de overheid. Jarenlang werd de overheid met enig wantrouwen bekeken. Het recht was er vooral om de burger te beschermen tegen een al te bemoeizuchtige overheid. Sinds de jaren tachtig is het recht echter steeds meer het instrument van de overheid geworden om de burger te controleren. 'Vroeger had je juist rechtsbescherming van de burger tegen de overheid, tegenwoordig neemt de bevoegdheid van de overheid, om verkeerd gedrag van de burger te corrigeren, toe. Denk maar aan de koppelingswet. Ten langen leste is dat funest voor de grondwet. Na de aanslagen van 11 september wordt bijna een almacht verleend aan de staat. Dat zie je in de VS, maar ook in Nederland. Neem die wet van preventief fouilleren, waarmee de politie een bepaald gebied kan afgrenzen en mensen kan controleren op wapens. Mensen denken: als je niks gedaan hebt, word je niet opgepakt. Of: waarom zou ik bang zijn, ik heb toch geen wapens bij me, laat ze maar controleren. De burger levert graag wat van zijn persoonlijke vrijheid en privacy in, als daar meer maatschappelijke veiligheid tegenover staat. Maar dat is fictie, het is een schijnveiligheid. De grootste bedreiging gaat niet uit van criminelen, maar van de staat zelf. Met een identificatieplicht pak je geen terroristen op, want die zorgen er wel voor dat hun papieren perfect in orde zijn. Wie pak je er wel mee op? Iemand met een kleurtje.'

Imam El Moumni

Vrijheid van meningsuiting, godsdienstvrijheid, het gelijkheidsbeginsel. Ooit gingen deze grondrechten hand in hand, tegenwoordig staan ze op gespannen voet met elkaar. Zeker sinds de komst van de multiculturele samenleving. Hoe moeten we omgaan met die spanning? Wat moeten we doen als vrijheid van meningsuiting gebruikt wordt om homo's te beledigen? Of als vrijheid van onderwijs het bestaan van zwarte scholen in de hand werkt? Dan maar

'Je kunt niet het ene grondrecht boven het andere stellen'

liever geen vrijheid van meningsuiting of onderwijs, is de redenering van sommigen. Stemmen gaan op voor een hiërarchische rangschikking van de grondrechten. Het ene artikel van de grondwet zou men in bepaalde gevallen zwaarder laten wegen dan het andere. Femke Halsema is het daar absoluut niet mee eens. 'Grondrechten staan op gelijk niveau, je kunt niet het ene grondrecht boven het andere stellen, alleen maar omdat het je net even beter uitkomt. De grondwet beschermt je niet tegen een akelige opvatting van bijvoorbeeld imam El Moumni.'

Onze samenleving is onmiskenbaar aan het veranderen, de botsing van culturen doet pijn. Mensen zijn bang voor die veranderingen, weet Halsema. 'Maar vreselijke ideeën als 'homo's zijn zieke mensen' en 'vrouwen moeten terug naar het aanrecht' kun je niet bestrijden door ze te verbieden. Besef wel dat wij die opvattingen in de jaren vijftig en zestig ook hadden. Neem ons idee over gelijkheid van de vrouw. Pas in de jaren tachtig is de dienstbaarheid van de vrouw jegens haar man uit de huwelijkswet geschrapt. We moeten ons realiseren dat het tijd kost voordat mensen van

mening veranderen. Dat doe je niet door iets te verbieden, maar alleen door met hen in debat te gaan. Het ergste wat je kunt doen is het uitbreiden van verboden. Als het vrije woord ter discussie staat, moet je het juist verdedigen en niet bijvoorbeeld de godsdienstvrijheid inperken. Dat is moreel onjuist en politiek gezien niet strategisch. Moslims voelen zich dan buitengesloten en gaan juist in hun godsdienst vluchten.'

Doodsbedreigingen

Komen grondrechten met elkaar in botsing, dan kan de rechter daar in individuele gevallen uitspraak over doen. De rechter bepaalt: weegt het verbod op discriminatie zwaarder of is het recht om een eigen mening te hebben belangrijker? Toch moeten we uitkijken voor jurisdisering, waarschuwt Halsema. 'We moeten niet bij elke afwijkende mening naar de rechter stappen. Dat kunnen we beter uitvechten in het vrije debat. Wat dat betreft was ik het met Pim Fortuyn eens.'

Als de vrijheid van meningsuiting ter discussie staat, moet je het altijd verdedigen, vindt Halsema. 'Het vrije woord staat op de tocht en daar maak ik me ernstig zorgen over. Kijk nu naar de manier waarop er met politici wordt omgegaan. Na de moord op Pim Fortuyn werden linkse politici zonder enige gêne aangevallen. Anderhalve week heb ik ondergedoken gezeten en Paul Rosenmöller heeft nu nog steeds bewaking. Kamerleden krijgen doodsbedreigingen via de mail en gaan zichzelf censureren. Ik merkte dat ik in de Kamer weinig durfde zeggen over het feit dat het licht in de cel van Volkert van der G. 24 uur per dag werd aangelaten. Normaal gesproken zou ik daar zeker tegen ingaan, maar nu zag ik de koppen in de krant al: Links helpt moordenaar Fortuyn.'

[Leonie van den Schoor]

Criminoloog met sociologische blik

Leergierig was ze. Hongerig naar academische kennis. Maar toen Femke Halsema na een afgebroken lerarenopleiding Sociologie ging studeren in Utrecht, stelde het academisch onderwijs haar enorm teleur. 'Nieuwsgierigheid werd nauwelijks gestimuleerd, het onderwijs was beneden de maat, docenten zaten decennialang op dezelfde plek en publiceerden nauwelijks iets.' Samen met hoogleraar Frank Bovenkerk stapte ze over van ASW ('a-sociale wetenschappen, noemden we het') naar de juridische faculteit. Op het Willem Pompe Instituut voelde ze zich pas echt thuis. Eindelijk werd ze als student serieus genomen. 'Ik heb me kapot gelezen in de Engelse literatuur over criminologie, en werd daar nog écht over ondervraagd ook.' Op het instituut kwam ze terecht in een hechte groep studenten die koos voor criminologie. 'Er werd veel aandacht besteed aan de humaniteit van het strafrecht, aan marxistische theorieën van de criminologie. Met een groep meiden deed ik veldonderzoek naar prostitutie. Het was hilarisch. We interviewden hoerenlopers die zich hadden verenigd in de MAP, mannen in de prostitutie. Ze hadden zelfs een eigen blad, de Klep.' Met hoogleraar Frank Bovenkerk heeft ze nog rondgehangen in cafés op de Amsterdamse Wallen in het kader van mogelijk promotieonderzoek naar hoerenlopers. Van promoveren is het nooit meer gekomen. In 1993 studeerde ze af. 'Ik ben criminoloog, maar voel me wel een echte sociale wetenschapper. Ik heb een sociologische blik, ik kijk naar brede maatschappelijke verbanden. Als ik iemand op straat zie lopen, probeer ik hem te plaatsen, deel ik hem in een groep in.' Tegenwoordig woont ze in Amsterdam. Utrecht ontvluchtte ze jaren geleden al. 'Utrecht is een heel kleine stad, vooral als je in de horeca werkt. Ik heb jarenlang in café Jerome, tegenover de Hema, gewerkt. Op een gegeven moment kent iedereen je.'

De Sprong

Afgestudeerd, en dan?

Jasper Wamsteker (30) studeerde in 1998 af in de chemie. Nu is hij, als voorlichter bij de Stichting Ruimte Onderzoek Nederland, verantwoordelijk voor de tentoonstelling 'Wat een ruimte!' in het Utrechts Universiteitsmuseum.

Jasper Wamsteker in de ruimtesluis van tentoonstelling 'Wat een ruimte'

'Kijk, daar ging weer een gammaflits'

Als klein jongetje had Jasper Wamsteker een eigen telescoop, waarmee hij iedere avond, als het helder was, de hemel aftuurde. Samen met zijn vader, die even enthousiast was over de astronomie als hij. Toch ging Jasper geen astronomie studeren. 'Uiteindelijk kwam ik bij scheikunde terecht door zo'n kronkel die ik als middelbare scholier opeens kreeg: ik wilde heel graag weten hoe de wereld nou precies in elkaar zat. Dan was het wel handig om te beginnen bij de moleculen.'

Doe-tentoonstelling

Hoezeer hij echter ook in wetenschap geïnteresseerd was, een carrière als onderzoeker leek hem niets. 'Dan zou er zo'n pad volgen met promoveren, post-doc-opleidingen, dat soort dingen. Eigenlijk zag ik dat niet zo zitten. Ik ben meer een man van de breedte dan van de diepte.' Zo maakte hij, via baantjes bij het Amsterdamse New Metropolis en een cursus wetenschapsjournalistiek, de overstap van het ultrakleine naar het extreem grote. Sinds een tijdje is Jasper voorlichter bij het prestigieuze Utrechtse ruimteonderzoeksinstituut SRON. Ter gelegenheid van het 40-jarig bestaan van dat instituut organiseerde hij de tentoonstelling 'Wat een ruimte!', die tot 9 maart 2003 in het Utrechts Universiteitsmuseum te zien is. 'Het is een educatieve doe-tentoonstelling geworden, die we ook heel specifiek hebben gericht op scholieren van Havo en vwo die Algemene Natuurwetenschap in hun pakket hebben. Dus moet het die jongeren aanspreken. Daarom hebben we ervoor gekozen om er geen saai, chronologisch overzicht van te maken. Wat er nu staat, en daar ben ik best trots op, is een ruimte waarin je de spanning van het ruimteonderzoek zelf kunt voelen.'

Ruimtesluis

'Wat een ruimte!' blijkt inderdaad een belevenis. Na een korte inleiding met een videofilm kom je opeens, bijna letterlijk, in de ruimte terecht. Achter een gordijn, 'de ruimtesluis', verdwijnt opeens de grond onder je voeten. Plots ben je van alle kanten omgeven door talloze sterren in een zwart niets. Het duurt even voordat je je oriëntatie hebt

Je voelt de spanning van het ruimteonderzoek

terugggevonden en je verder durft te lopen. Een nieuwe duistere ruimte volgt, en terwijl je je best doet om aan het donker te wennen is er opeens een verbindende flits, en even later nog één. 'Kijk, dat was weer zo'n gammaflits,' zegt Jasper, verheugd over het geslaagde schokeffect. 'SRON heeft een speciale groothoekcamera geleverd voor de Nederlands-Italiaanse satelliet Bepposax. Daarmee kon worden aangetoond dat die flitsen volkomen willekeurig door het heelal verspreid voorkomen. Het zijn de sporen van gigantische explosies aan de uiterste rand van het zichtbare universum, dus uit de eerste begintijd van het heelal.'

'Onze bromvlieg'

Meteen zitten we midden in de zwarte gaten, roodverschuiving, kosmische straling en parallax-metingen. Via een andere sluis komen we terecht in het laboratorium, waar op een eenvoudige manier allerlei proeven van SRON kunnen worden nagedaan. Er staat zelfs een model van ANS, de eerste Nederlandse satelliet, die in de vroege zeventiger

jaren de ruimte in ging. 'Ja, onze bromvlieg.' Jasper Wamsteker is bijna vertederd over het kleine gevalletje. De tentoonstelling is spannend. Is het eigenlijk niet raar dat we zo weinig van het kennelijk zo spectaculaire instituut SRON horen? 'Het probleem is natuurlijk dat wetenschappers niet zo bezig zijn met dat soort publiciteit. Zij worden pas echt warm van een publicatie in een gerenommeerd wetenschappelijk tijdschrift. Vaak zijn ze bang om iets aan de gewone pers te vertellen, omdat ze dan misschien door hun vakgenoten worden afgerekend op dingen die niet goed zijn weergegeven. Ik bevind me op een ontzettend spannend grensvlak, met aan de ene kant het geïnteresseerde publiek, en aan de andere kant de wetenschappers. Als ik een persbericht schrijf is het soms moeilijk om het leuk te houden en tegelijk wetenschappelijk correct. De sceptis is enorm.'

[Wijbrand Schaap]

Tentoonstelling 'Wat een ruimte'

Alumni kunnen de tentoonstelling 'Wat een ruimte!' in het Utrechts Universiteitsmuseum gratis bezoeken op vertoon van de bon op pagina 22 van deze Illuster

Rookpauzegesprekken

De leermeester

Een afgestudeerde over een docent die hem bijzonder inspireerde

Lex van den Ham vertelt over zijn leermeester Professor Crince le Roy

Hoogleraar René Crince Le Roy introduceerde in 1969 tijdens een openbare lezing de term 'Vierde Macht'. Daarmee zette hij voor het eerst het ambtelijk apparaat als politieke machtsfactor op de kaart. Zijn leerling Lex van den Ham, nu zelf topambtenaar bij het ministerie van VWS, herinnert zich hem vooral als een bedachtzaam observator, een inspirerend filosoof.

'Ga niet de politiek in, want je raakt verpest.' Lex van den Ham (45) kan zich de woorden van zijn leermeester nog goed herinneren. Toch ging Van den Ham, na zijn afstuderen in Staats- en Bestuursrecht in 1979, wél de politiek in. De mogelijkheid om als fractiemedewerker bij één van de grotere kamerfracties aan het werk te kunnen was te aantrekkelijk. 'Professor Crince le Roy vond mij geschikter voor de wetenschap, maar dat is één van de weinige raadgevingen geweest die ik heb genegeerd. En even was de politiek ook leuk om te doen. In de platte organisatie van zo'n kamerfractie sta je heel dicht bij de macht, maar uiteindelijk vond ik het toch te beperkt.'

Hooggeplaatste ambtenaar

Van den Ham koos voor een leven in de door zijn leermeester beschreven vierde macht. Eerst bij het ministerie van VROM, daarna bij VWS, waar hij nu plaatsvervangend secretaris-generaal is. In zijn positie als één van de hoogstgeplaatste ambtenaren van het land, wordt hij nog iedere dag met het denkwerk van Crince le Roy geconfronteerd. 'Hij was de grondlegger van de bestuurskunde. In de jaren 70 stond die nog in de kinderschoenen, maar dankzij hem is men die tak van wetenschap serieus gaan nemen. Het was wel heel anders dan nu. Het waren de jaren van Den Uyl, en de discussies gingen toen heel erg over waar de macht zat, hoe die georganiseerd was en wat de werkelijke invloed van de verschillende vertegenwoordigers was. Nu

gaat het veel vaker over leiderschap, over management, en trainingsstrategieën. Het filosofische is eraf.'

'Het waren de jaren van democratisering op de universiteit, en Crince le Roy was daar een voorstander van, al was hij geen type om op de barricades te springen. Hij wilde de macht openbreken. Hij was er vooral voor de studenten. Hij kon zich wel over dingen opwinden, maar hield dat altijd

Crince le Roy waarschuwde me:

'Ga niet in de politiek, want je raakt verpest'

lang voor zich. Hij observeerde vooral. Hij had dat typisch Indische, was bedachtzaam, wachtte af. En als hij dan wel een uitspraak deed, was die meestal haarscherp en enorm to the point.'

Bourgondiër

Als student-lid van het Vakgroepsbestuur staats- en bestuursrecht leerde Van den Ham Crince le Roy pas goed kennen. 'We hadden vaak bijeenkomsten in de kamer van professor Steenbeek. Daar mocht je niet roken, en Crince le Roy was een kettingroker. Hij wist dat ik ook rookte, en dus zei hij na een tijdje: 'kom mee, dan gaan we even bijpra-

ten'. In de kantine, met een sigaret, begon hij dan te praten. Hij kon prachtig vertellen over de tijd dat hij in Indonesië had geleefd en gewerkt, maar eigenlijk spraken we over alles. Ook over eten. Daar kon hij bevlogen over praten. Hij was een echte Bourgondiër, hij genoot intens van het leven.'

Van den Ham, inmiddels zelf gestopt met roken en intensief betrokken bij het rookvrij maken van Nederland, herinnert zich de rookpauzegesprekken met de kort daarna aan longkanker overleden professor nog goed. 'En altijd ging het over filosofie en levenskwesaties. Het was een enorm wijs man. Juist door zijn aandacht voor dingen naast het vak was hij gezaghebbend. Veel meer dan over bestuursrecht, heb ik van hem geleerd over het leven. Daar ben ik hem nog steeds dankbaar voor.'

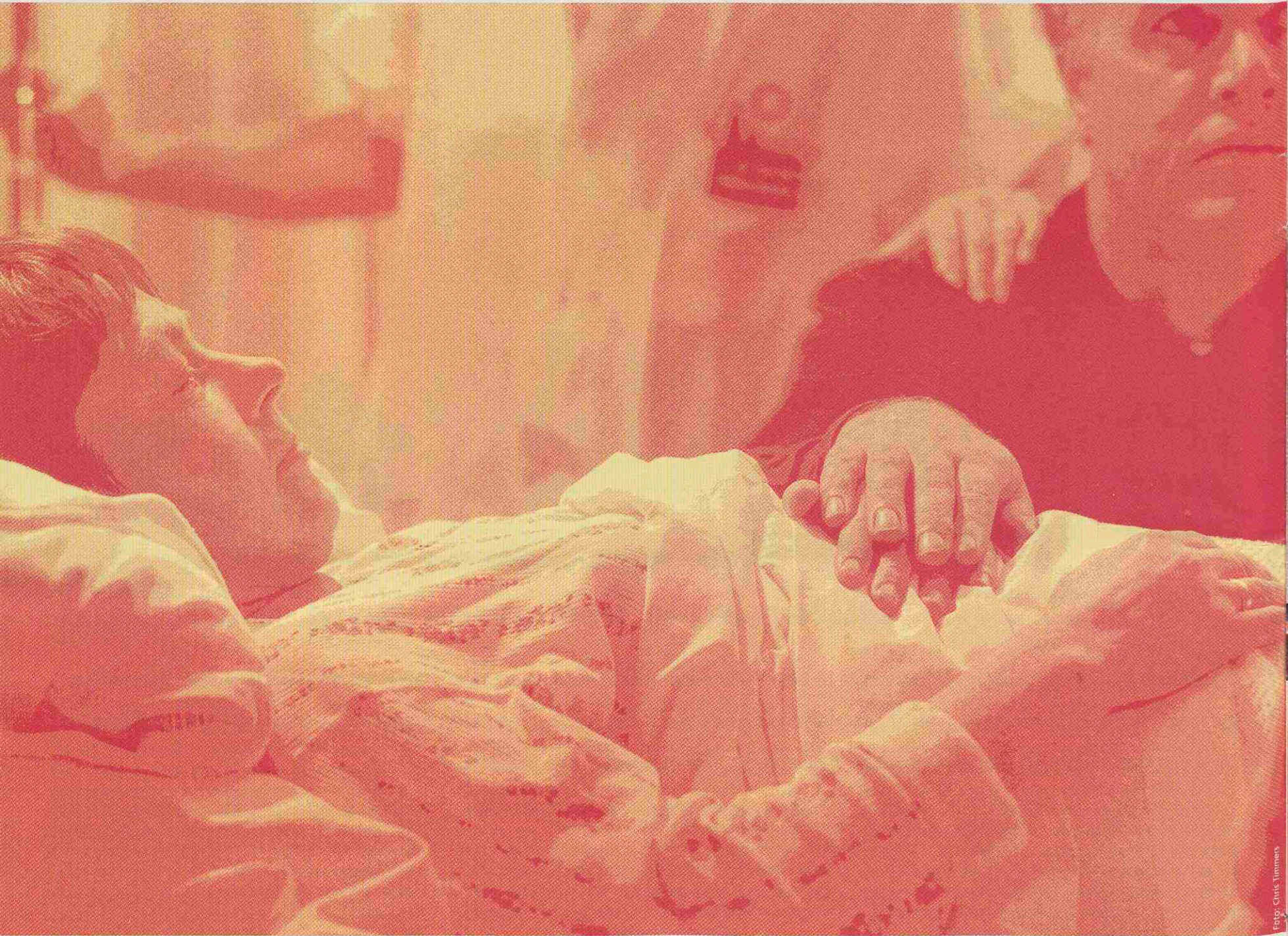
'Ik heb nu zelf een paar studenten met wie ik twee keer per jaar een afspraak heb. Formeel zijn dat coachingsgesprekken, maar in mijn agenda staat gewoon: bijpraten. Dan hebben we het meestal maar heel weinig over het vak en veel meer over andere dingen. Dat is iets wat ik echt van Crince le Roy overgenomen heb.'

[Wijbrand Schaap]

Oproep aan de lezer

Wilt u ook geïnterviewd worden voor 'De Leermeester'? Schrijf naar de redactie van Illuster: Postbus 80125, 3508 TC Utrecht, e-mail: illuster.redactie@csc.uu.nl

'Waar ethiek en geneeskunde

Er zijn weinig morele dilemma's waar het Centrum voor bio-ethiek en gezondheidsrecht zich niet over heeft uitgelaten, de afgelopen vijftien jaar. Vooral in de medisch-biologische wetenschap wemelt het van de levensbeschouwelijke kwesties. Het vraagstuk van de euthanasie springt in het oog. Maar minstens zo urgent is de twijfel van de artsen die dagelijks moeten beslissen of ze een patiënt wel of niet zullen reanimeren.

Na vijftien jaar hard ploeteren in de marge van het universitaire bestel mag de oprichter van het centrum, Egbert Schrotten, hopen op de komst van een heuse Utrecht School of Ethics in 2003. 'Wij trekken de lijnen rond het voetbalveld.'

elkaar raken gaat het vonken'

Prof. Dr. Egbert Schrotten, hoogleraar christelijke ethiek en oprichter van het Utrechtse Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht: 'Als docent in de vakgroep godsdienst-wijsbegeerte en ethiek raakte ik in de jaren zeventig en tachtig betrokken bij allerlei ethische kwesties. Steeds vaker werd ik uitgenodigd daar iets over te schrijven, ik ontdekte dat er een markt was voor bio-ethiek. De universiteit heeft mijn oorspronkelijk bescheiden plannen voortvarend opgepakt. Binnen een mum van tijd hadden we een centrum opgericht. Na vier jaar waren er vijftien medewerkers in dienst en draaiden we voor het overgrote deel op tweede en derde geldstromen.'

Moet je zehonden opvangen en vertroetelen? Mag je wils-onbekwamen reanimeren? Hoe ver ga je met de genetische modificatie van proefdieren? Dat zijn de vragen die afkomen op het Utrechtse Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht. Dit jaar bestaat het centrum vijftien jaar. Nu is het nog administratief opgehangen aan de faculteit Godgeleerdheid, straks krijgt het waarschijnlijk de status van een universitaire school.

Immiddels werken er 30 mensen bij het CBG. Ze doen onderzoek, geven advies en verzorgen universitair onderwijs. Het centrum heeft een plek in de reguliere programma's van geneeskunde, biologie, farmacie, diergeneeskunde en heeft diverse post-academische programma's onder zijn hoede. Straks is er zelfs een eigen master 'toegepaste ethiek'. Ook internationaal timmert het CBG stevig aan de weg. Toch schuilt er volgens Schrotten een gevaar in zo'n breed universitair instituut. 'In zekere zin worden wij het slachtoffer van ons eigen succes. Het moet niet té groot worden. Ik geloof heilig in de kracht van een 'kritische massa', een selecte groep wetenschappers die vanuit verschillende disciplines nauw samenwerkt.'

Ooit konden we een miljoen verdienen met het schrijven van een ideologie voor een farmaceutisch bedrijf. Dat hebben we maar niet gedaan.

Kwispelstaarten

Er zijn weinig morele vraagstukken waar het CBG in de loop der jaren niet over heeft nagedacht. In opdracht – maar ook uit eigen beweging. Steeds zoeken Schrotten en zijn collega's daarbij naar de raakvlakken tussen de wetenschappelijke disciplines. 'Waar ethiek en geneeskunde of ethiek en theologie elkaar raken, gaat het vonken. Daar gaan wij helemaal van kwispelstaarten.'

Het Centrum voor bio-ethiek en gezondheidsrecht is, de naam zegt het al, vooral sterk in vraagstukken rond gezondheidszorg, dierenwelzijn en voeding. Niet zo gek binnen een universiteit met een stevige bèta-poot. In dat vakgebied wemelt het natuurlijk van de levensbeschouwelijke en ethische vragen. Over leven en dood, bijvoorbeeld. Of over goed en kwaad. Dus adviseert het CBG over euthanasie of levensbeëindiging bij wilsonbekwamen, vruchtwaterpuncties bij zwangere vrouwen of kunstmatige toevoegingen in voedsel. En bestudeert het ethische kwesties rond wetenschappelijk

Foto: Ivar Peil

Prof. Dr. Egbert Schrotten, hoogleraar christelijke ethiek en oprichter van het Centrum voor Bio-ethiek en Gezondheidsrecht: 'In de biomedische hoek wemelt het van de levensbeschouwelijke en ethische vragen.'

onderzoek. Met de verworvenheden van de moderne biotechnologie kunnen wetenschappers proefdieren creëren die helemaal op maat gemaakt zijn. Maar hoe lang mag je – in naam van de wetenschap – sleutelen aan een willoos dier en wanneer ga je in moreel opzicht te ver? Schrotten: 'Je kunt over veel van deze zaken heel lang discussiëren en dat doen wij ook graag, maar op een gegeven moment moet het in regelgeving of beleid gevat worden. Daarvoor hebben we ook regelmatig contact met de Rechtenfaculteit. Dan komt er in samenwerking een euthanasieprotocol tot stand of een toetsingskader voor biotechnologie.'

De wil van een wilsonbekwame

'Er wordt altijd heftig gediscussieerd over euthanasie, een actieve levensbeëindiging op verzoek. In de praktijk gaat dat 'maar' om zo'n 3200 gevallen per jaar in Nederland. Terwijl artsen bijna dagelijks moeten nadenken of zij iemand wel of niet zullen reanimeren. Dat is dus een minstens zo interessante beslissing'. Dit zegt prof. dr. Hans van Delden, vanaf het begin als onderzoeker verbonden aan het CBG en sinds 1 september 2002 de eerste hoogleraar medische ethiek aan de Universiteit Utrecht. In opdracht van de Gezondheidsraad boog hij zich over de 'niet-reanimeerbeslissing'. De onderzoeksgroep verdiepte zich in de materie, voerde eindeloos veel gesprekken en formuleerde een protocol. 'Iets is alleen werkbaar als het aansluit bij de praktijk', is Van Deldens heilige overtuiging. 'Wij ethici kunnen de beslissingsverantwoordelijkheid van artsen niet overnemen. De dokter blijft verantwoordelijk, wij leveren slechts een instrument

Stier Herman

De koffiekopjes met het logo van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij verraden de nauwe band met dit ministerie. Schrotten adviseert, als voorzitter van de Commissie Biotechnologie bij Dieren, het ministerie over vergunningen voor biotechnologische handelingen bij dieren. Stier Herman is daarvan een interessante exponent. Hij werd genetisch zo gemanipuleerd, dat zijn dochters het menselijk eiwit lactoferrine kunnen produceren.

In tijden waarin alles technisch gezien lijkt te kunnen, wordt zijn centrum steeds vaker gevraagd naar wat mag. Voor instant-oplossingen kloppen opdrachtgevers echter vergeefs aan. De aan het CBG verbonden wetenschappers dragen vooral bouwstenen aan waarmee anderen hun besluiten kunnen nemen. 'Wij verkopen ethiek', zegt Schrotten. 'Ethiek is een beredeneerde keuze voor prioriteiten. In het proces van afwegen willen wij nieuwe gedachten opperen. We vragen ons af wat nu precies het probleem is, wat de opties zijn om ermee aan de slag te gaan en wat de voors en tegens daarvan zijn. Wij trekken de lijnen rondom het voetbalveld. Maar de speler beslist of hij linksom of rechtsom gaat. Soms zeggen we wat we ergens zelf van vinden, maar dan maken we duidelijk dat dat onze keus is.'

Opdachten voor het CBG komen vaak van de overheid, van de Gezondheidsraad, van andere wetenschappers, de Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek of het bedrijfsleven. Maar ook in internationaal verband (zoals de Europese Commissie) leveren de medewerkers hun expertise. 'Daarbij willen wij wel altijd onze onafhankelijkheid bewaren', benadrukt Schrotten. 'We laten ons niet spannen voor het karretje van belangenorganisaties of de politiek. Ooit konden we een miljoen verdienen met het schrijven van een ideologie voor een farmaceutisch bedrijf. Dat hebben we toen maar niet gedaan.'

[Sandra van Kampen]

Meer informatie:

Centrum voor bio-ethiek en gezondheidsrecht, tel. 030-2534399, e-mail cbg@theo.uu.nl

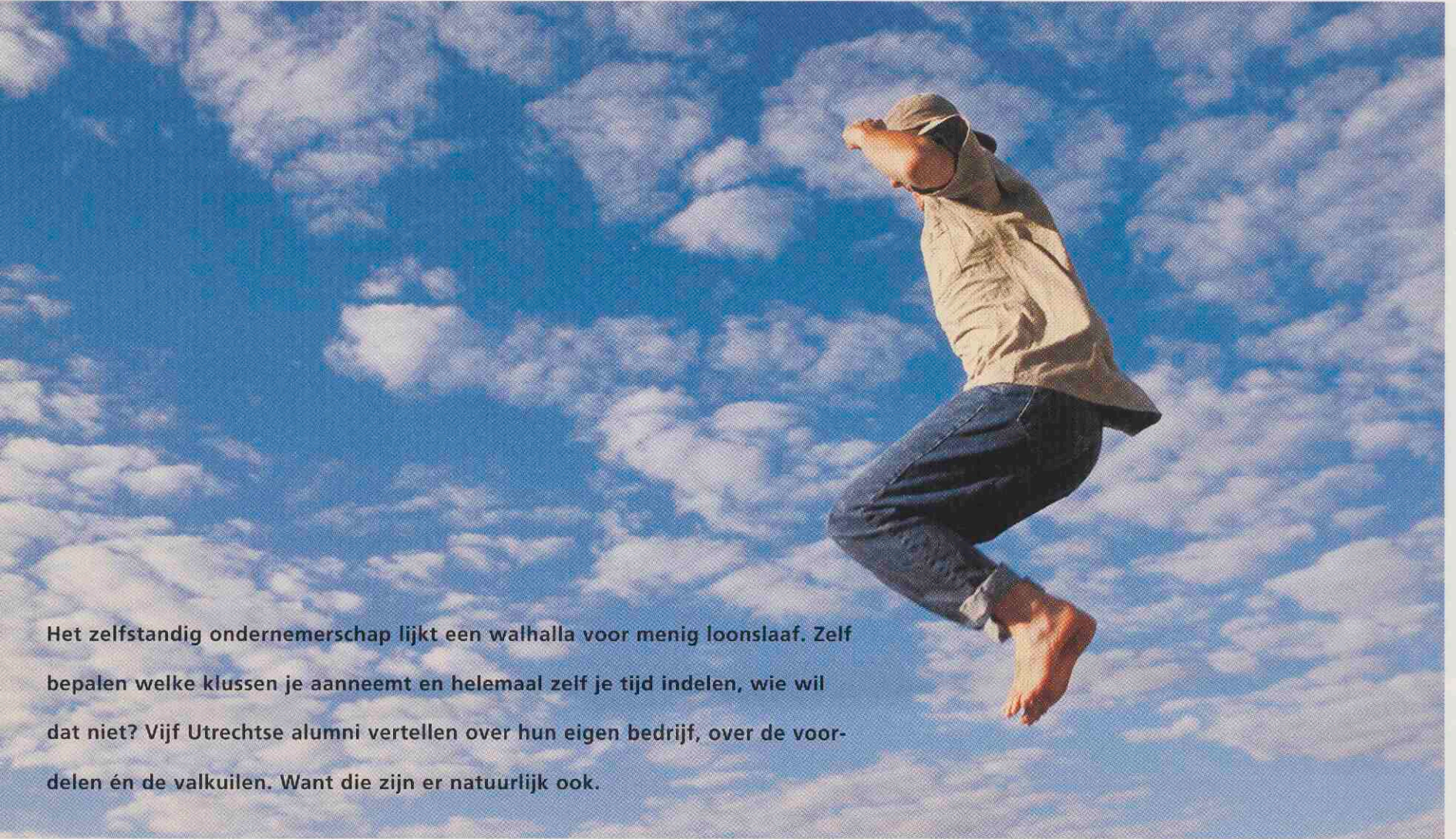
waarmee hij of zij het besluit kan nemen.'

Eén van de vragen die speelt rond niet-reanimeren is die van de bekwaamheid van de patiënt. In theorie moeten artsen op de besluitvorming letten. 'Als een oude dame zegt dat zij niet gereanimeerd wil worden, dan wil zij misschien wel oprecht dood en heb je dat als arts te respecteren. De enige juiste vraag in dit geval is of zo iemand op een goede manier tot haar besluit is gekomen. Niet of je het een goed besluit vindt.'

In de praktijk pakt dit echter vaak anders uit. Naast zijn werk voor de universiteit is Van Delden namelijk ook nog verpleeghuisarts. 'Laatst had ik van doen met een mevrouw bij wie een knobbeltje was ontdekt in haar borst. Zij wilde niet geopereerd worden. Zij was volgens mij niet wilsbekwaam. Toch paste haar wens wel heel erg in de manier waarop ze geleefd had, ze had altijd een afkeer gehad van dokters en ziekenhuizen. Ik heb haar beslissing dus gerespecteerd en zij is overleden.'

Beroep: zelfstandig ondernemer

De bonus van dit werk is de

Het zelfstandig ondernemerschap lijkt een walhalla voor menig loonslaaf. Zelf bepalen welke klussen je aanneemt en helemaal zelf je tijd indelen, wie wil dat niet? Vijf Utrechtse alumni vertellen over hun eigen bedrijf, over de voordelen én de valkuilen. Want die zijn er natuurlijk ook.

Portretfoto's: Ivar Peil

Annelotte Verhaagen (41)

is sinds 1991 freelance filmjournalist en documentairemaker voor radio en tv. Ze studeerde Film- en Theaterwetenschap.

'Ik heb wel honderdduizend baantjes gehad. Zo ben ik twee jaar redacteur geweest bij de Plantage en werkte ik voor het radioprogramma Ophef en Vertier. In die tijd startte ik mijn eerste documentaire over een familie die een kind adopteerde. Via vrijwilligerswerk bij het IDFA, het Internationale Documentaire Festival in Amsterdam, heb ik een goed netwerk kunnen opbouwen. Hoewel ik mijn baan als redacteur erg leuk vond, heb ik er een punt achter gezet omdat ik als freelancer veel opdrachten kreeg. Met enige weemoed heb ik naar mijn laatste salarisstrook gekeken. Als ik nu vier weken niet werk, heb ik ook vier weken geen inkomen. Ach, ik heb geen gezin en een goedkoop huis. Als filmjournalist schrijf ik recensies en achtergrondartikelen voor festivalcatalogi en Skrien. Voor de NCRV heb ik één

grote documentaire, de adoptiefamilie, helemaal zelf gemaakt, dus zelf het idee bedacht en uitgewerkt. Inmiddels heb ik drie kleinere documentaires gemaakt in opdracht van het Instituut voor Beeld en Geluid. Het is een heidens karwei om leuke, eigen ideeën te verwezenlijken, om een omroep zo ver te krijgen dat ze je documentaire willen uitzenden. Daarentegen geniet ik er enorm van om mijn eigen tijd in te delen. De ene week werk ik me de pestpokken en de andere week loop ik te flierefluiten. Met

'De ene week werk ik me de pestpokken en de andere week loop ik te flierefluiten.'

mooi weer ga ik fietsen en werk ik 's avonds. Ik heb natuurlijk zeer wisselende inkomsten, maar heb net genoeg reserves om het nog een maand uit te zingen als er niets binnenkomt. Nu heb ik net een documentaire af, dus daar kan ik een vette rekening voor sturen. En in september produceer ik voor het Utrechts Filmfestival de dagelijkse talkshow. Tot en met de herfst ben ik binnen.'

Anton van de Haar (38)

runt sinds 1997 zijn eigen bedrijf Elementair Utrecht, een bodem-adviesbureau. Hij studeerde Aardwetenschappen.

'Toen ik besloot ontslag te nemen en een eigen bedrijf op te zetten, heb ik eerst een lijst gemaakt van wat ik zou willen doen en welke bedrijven ik kon benaderen. Zo ontdekte ik dat ik een groot netwerk had: ik kende veel mensen bij bedrijven en overheden, zoals ex-collega's van diverse adviesbureaus en mensen van mijn studie. Ik dacht: ik ben al blij als ik de helft kan verdienen van wat ik in loondienst ontving. Maar het eerste half jaar zat ik al op mijn oude jaarsalaris. Naast studiematige projecten, voor onder andere het RIVM en VROM, werk ik aan grote, meer praktische projecten. Die combinatie bevalt me prima. Nu ben ik bijvoorbeeld bezig met de voorbereiding van een nieuw te bouwen wijk in Hilversum, waarvoor een stortplaats gesaneerd moet worden. Ik doe dat samen met een collega-

totale vrijheid

'Toen ik nog in loondienst werkte, kreeg ik simpel gezegd een probleem over de schutting gegooid'

zelfstandige uit mijn Elementair-netwerk, vandaar mijn bedrijfsnaam met daarin de vestigingsplaats. We werken de plannen uit en overleggen intensief met de gemeente Hilversum en met een hele waslijst aan belanghebbenden. Die gesprekken hebben een hoog politiek gehalte. Dat is nieuw voor me. Toen ik nog in loondienst bij een adviesbureau werkte, kreeg ik simpel gezegd een probleem over de schutting gegooid dat ik moest oplossen. Als zelfstandige loop je aan tegen de wet van de kleine aantallen. Het ene moment word je gebeld en dan heb je geen tijd, het andere moment zou je er best wat bij kunnen doen. Maar dan word je niet gebeld. Toch bevalt het zelfstandig ondernemerschap me heel erg goed. Er is een duidelijke relatie tussen je inspanningen en wat je verdient. Als je keihard werkt, verdien je veel. In loondienst is dat niet zo. Dat heb ik altijd heel vreemd gevonden.'

Eveline van Hemert (43)
is sinds 1990 literair vertaalster, gespecialiseerd in Franstalige Caribische en Afrikaanse literatuur. Ze studeerde Frans.

'Het enige waar het in mijn werk om draait, is recht te doen aan de schrijver, om zijn of haar werk in het Nederlands te laten klinken zoals het klinkt voor de gemiddelde

Frans lezer die ook niet al die Creoolse woorden kent. Als vertaler word je schandalig slecht betaald, maar het leuke is dat je jezelf voortdurend kunt ontwikkelen. Elk nieuw boek is een nieuw avontuur. Ik heb totaal geen last van concurrentie. In Nederland ben ik de enige vertaler vanuit het Frans met deze specialisatie. Ach, de ene keer is het werk geweldig en de andere keer barst ik van ongedurigheid

'Elk boek is een nieuw avontuur'

mijn kamer uit. De grote bonus van dit werk is de totale persoonlijke vrijheid en de mogelijkheid om waar dan ook te kunnen vertalen. Het is toeval dat ik me heb gespecialiseerd in de Caribische en Afrikaanse literatuur. Het begon met een boek van Marise Condé. Ik merkte dat haar taal

niet zomaar Frans was, maar dat er allerlei woorden in stonden die ik helemaal niet kende en in geen enkel Frans woordenboek kon vinden. Dus ging ik op zoek naar Nederlandse equivalenten voor de Caribisch-Franse begrippen. Opeens viel de munt: wij hebben ook 'tropisch' Nederlands, ofwel Surinaams- Nederlandse woorden! Zuurzak, pommerak, markoesa, noem maar op. Inmiddels staan er steeds meer van in Van Dale, maar tien jaar geleden nog niet. Om me in de stijl te verdiepen, kocht ik een methode om Creools te leren, vertrok naar Paramaribo, Haïti en Guadeloupe en begon Surinaamse boeken te lezen. Toen ik de Surinaamse auteur en dichter Edgar Cairo las, dacht ik: hoera, er bestaan ook auteurs die gecreoliseerd Nederlands schrijven! Dat was voor mij een aha-erlebnis van de eerste orde.'

Renée Keulen (38)
koos na een loopbaan als modeontwerpster/styliste voor een carrière als freelance therapeut. Zij studeerde psychologie.

'Elke dag van negen tot vijf aan hetzelfde bureau is niets voor mij'

'Toen ik in 2000 afstudeerde als psychologe, was het in eerste instantie moeilijk om werk te vinden. Een logische stap zou een baan in de gezondheidszorg geweest zijn, gezien mijn klinische afstudeerrichting. Maar daar heb je een postdoctorale opleiding voor nodig en daar was ik voor uitgeloot. Omdat ik erg van resultaatgericht werken houd, begon ik te zoeken in de arbeidsgerelateerde problematiek.

Ik belandde bij een firma die zich met burn-out problemen bezighoudt. Dat onderwerp ligt me wel: je hebt met relatief gezonde mensen te maken die je goed kunt behandelen. Maar de vaste baan beviel me niet, ik wilde meer vrijheid. Vijf dagen in de week, van 9 tot 5 aan hetzelfde bureau, is niks voor mij. Een klein jaar geleden ben ik met freelancen begonnen. Ik ontvang mensen thuis of bij de bedrijven die mij inhuren om hun cliënten te behandelen. Deze cliënten zijn meestal gestuurd door Arbo-artsen of bedrijfsmaatschappelijk werk. Ik zie niet alleen mensen met burn-out problemen, maar ook mensen met licht depressieve- of angstklachten. Daarnaast doe ik diagnostisch onderzoek. Het is afwisselend, en ik vind het heel belangrijk dat ik mijn eigen tijd kan indelen. Ik heb zowel behoefte aan vrijheid als aan een vangnet van collegae. Het is soms wel zoeken naar evenwicht, maar dat lukt steeds beter. Het geeft me veel voldoening om écht iets voor iemand te kunnen betekenen. In het begin had ik de neiging alles aan te nemen, ook omdat je een onzeker inko-

men hebt. Daar heb ik me wel eens aan vergalopperd. Nu ben ik kritischer geworden, ook in het belang van de cliënt. Sommige dingen zijn te heftig voor een beginnend therapeut en horen in de gezondheidszorg thuis.'

Ria van Adrichem (47)
 runt sinds 1991 Metataal Teksten en Trainingen. Haar core business is volwasseneneducatie, toegespitst op alfabetisering van Nederlandstalige volwassenen.

'Nederland telt één miljoen functioneel analfabeten, zoals dat in ons jargon heet. Ze hebben ooit leren lezen en schrijven, maar zijn deze vaardigheden verleerd. Ik werk veel voor De Stiep Educatief, de enige Nederlandse uitgeverij die leesboeken uitgeeft voor analfabete volwassenen van 18 tot 88 jaar. Het is een discrepantie: ik schrijf leesboeken voor mensen die niet kunnen lezen. Omdat de doelgroep slecht bereikbaar is, is de markt minimaal. Ons afzetgebied zijn met name de ROC's en penitentiaire inrichtingen. Ik heb humor, historie en bewerkingen van streekromans en literatuur in portefeuille. Zo heb ik bijvoorbeeld verhalen van Kader Abdolah bewerkt tot 'Ver weg van daar'. Maar ik verzin ook zelf teksten en maak bewerkingen van krantenartikelen. Hoewel ik de taal sterk vereenvoudig, geef ik de teksten een volwassen inhoud. De lezers hebben genoeg levenservaring. Ze zijn natuurlijk niet dom, ze kunnen alleen niet lezen. En daar moeten ze juist plezier in krijgen om het te leren. Bewust heb ik mijn degelijke baan in het middelbaar onderwijs omgeruild voor het freelancebestaan. Ik doe nu wat ik leuk vind: schrijven. Inmiddels ben ik een working at home mum, de combinatie van werk en zorg voor de kinderen als freelancer is ideaal. Je moet natuurlijk wel over de nodige discipline beschikken. Schrijven is schrappen en blijven zitten tot het er staat. Mijn valkuil is mijn perfectionisme. Ik besteed in verhouding teveel tijd aan een klus, gezien de betaling. Mijn werk is een vorm van

financieel masochisme. Ik vind dat niet zo erg, ik doe dit werk uit idealisme. Mijn mooiste opdracht was het boekje 'Harmina, haar leven in Groningen rond 1900', waarmee ik mijn schrijversbestaan begon.'

[Chiara Soldati]

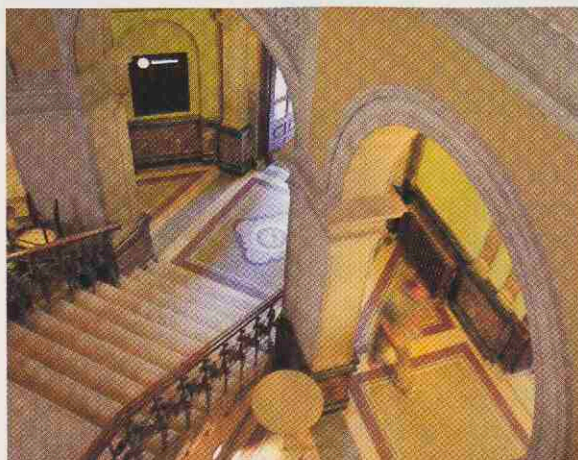
Nieuwe Luister

Foto's: Martin Aiders

Op 1 november wordt het Academiegebouw officieel heropend na een intensief half jaar van restaureren, verbouwen en opnieuw inrichten van de zalen.

In het weekend van 2 en 3 november wordt dat gevierd met feestelijke activiteiten zoals een High Tea, lezingen en rondleidingen. Op deze pagina's vast een voorproefje van de restauratie en een overzicht van de activiteiten, waarvan een aantal speciaal is georganiseerd voor alumni.

Architect Maarten Fritz stelde zich ten doel de oorspronkelijke hiërarchie in het gebouw te herstellen en de oude harmonie in kleur en vorm terug te brengen. Hij omschrijft de klus als 'het uitpakken van een cadeau', een mooie metafoor voor eigenlijk alle restauratieve werkzaamheden aan het gebouw. Fritz: 'Alles was er al, we hoefden het alleen maar te herstellen'. Dat gebeurde bijvoorbeeld met het

beroemde glas-in-loodraam van Derkinderen, boven het centrale trappenhuis. Het raam was in de loop van de tijd volledig los komen te staan van de ruimte. Fritz haalde het uit zijn ruimtelijke isolement, door na zorgvuldig onderzoek de oorspronkelijke kleuren opnieuw aan te brengen.

'De Knoop'

In de faculteitskamers, van oorsprong rijker ingericht, werden de gestucte plafonds hersteld en een gestoffeerde wandbekleding en kostbare lambrisering aangebracht. De onderwijszalen kregen een grenenhouten plafond, met geschilderde wanden en een eenvoudige lambrisering. Opvallend is ook de aanpak van 'de knoop', de plaats waar in het gebouw drie bouwvolumes uit middeleeuwen, 19e en 20e eeuw samenkomen. Dit onderscheid is nu duidelijk gearticuleerd. Zo is bijvoorbeeld de gevel van de middeleeuwse aula zichtbaar gemaakt. Je kunt vanuit deze plek naar één van de drie tuinen van het Academiegebouw kijken, ontworpen door de landschapsarchitect Peter Lubbers. Op basis van de architectonische situatie werd voor iedere tuin een eigen identiteit bedacht. In de woorden van projectleider Freek Rurup is dezelfde mentaliteit te horen als die van Maarten Fritz: 'de vormgeving moet vanzelfsprekend zijn en niet opvallen; enigszins teruggetrokken dus'.

'Dames'

In 1970 had ik als 5e jaars studente sociologie een baantje in het Academiegebouw. Eens in de twee maanden paste ik op de jassen van de 'dames professoren'. Gedurende een uur of twee zat ik, soms beneden bij de trap en soms boven voor de senaatszaal, op een stoel voor de kapstok met kostbare jassen, terwijl de dames, echtgenoten van hoogleraren, hun bijeenkomsten hielden.

In die dagen hield ik mij, zoals de meeste sociologiestudenten bezig met maatschappijkritiek, maar ik was ook wel in voor een makkelijk baantje en ik doorstond de bevreemde blikken van mijn medestudenten wanneer zij langs liepen. Mijn werkgeefster was één van de dames Moolenaar uit de Lange Nieuwstraat. Zij had mij bij mijn sollicitatie doordrongen van het belang van dit werk en mij opgedragen mij netjes, in een rok, te kleden. Nu droeg ik in 1970, geheel conform de mode, spijkerbroeken en paarse rib-pakken, maar ik schikte mij en trok mijn enige rok aan wanneer ik

'dienst' had. Na afloop, wanneer ik mijn geld kwam ophalen, monsterte mejuffrouw Moolenaar mij vanachter haar bureau en eigenlijk was er altijd wel wat aan te merken.

Toen ik een keer mijn mooie nieuwe leren laarzen had aangehouden, zei ze: "Met laarzen loop je langs de sloot." Op mijn verweer dat veel dames die middag ook leren laarzen hadden gedragen, het was immers mode, zei ze alleen maar: "Dat moeten de dames zelf weten."

Wat de dames precies deden in het Academiegebouw, ben ik grotendeels vergeten. Ik herinner mij een lezing over kunstgeschiedenis en één over Franse wijn. De laatste keer herinner ik mij goed: er stond een modeshow op het programma. Een aantal dames had creaties gemaakt van materialen die voor het huishouden gebruikt werden. Voordat ze de 'catwalk', i.c. de Senaatszaal, op moesten, wachtten ze bij mij in de gang. Ik zag jurken, gemaakt van aanrechtboekjes, theedoek-blouses, sponshoeden en pollepel-rokjes langskomen en

vroeg me af wat de wijze mannen op de schilderijen in de Senaatszaal hiervan zouden vinden. De laatste mannequin was gekleed in een blouse van groene schuurspunsjes en een rok die afgewerkt was met lola-afwasborstels. Ze inspecteerde zichzelf in een spiegel en keek mij vervolgens verwilderd aan. "Wat doe ik hier?", vroeg ze. Ik wist het antwoord niet en zei niets. Toen de deur van de senaatszaal achter haar was dichtgegaan, vroeg ik mij hetzelfde af: "Wat doe ik hier?" Die middag nam ik ontslag.

J.M. Turpijn-Van Duinen

Bovenstaande anekdote is één van de vele reacties die de redactie ontving op haar oproep naar bijzondere herinneringen aan het Academiegebouw. In een volgende uitgave van Illuster worden de overige inzendingen geplaatst.

Oude zalen, nieuwe namen

Grafisch ontwerper Bart Smit is verantwoordelijk voor de bewegwijzering in het gebouw. Alle zalen hebben nieuwe namen gekregen van personen of gebeurtenissen die op de één of andere manier een relatie met de Utrechtse universiteit hebben. De Anna Maria van Schurmanzaal verwijst naar de gelijknamige theologe en filosofe uit de zeventiende eeuw. Zij was de eerste vrouw die onderwijs volgde aan de Universiteit van Utrecht, weliswaar verscholen achter een gordijn. De Unie van Utrechtzaal verwijst naar de ondertekening van het verdrag dat het begin van de Nederlandse staat markeert.

Samen met conservatoren van het Universiteitsmuseum is Smit ook verantwoordelijk voor de nieuwe inrichting van de zalen van het Academiegebouw. De unieke serie hoogleraarportretten in de Senaatszaal is gebleven. Maar vele andere schilderijen en beelden hebben een nieuwe plek gekregen in een thematische opstelling. Een kleine tentoonstelling in de Johanna Westerdijkkamer gaat in op de plaats van de Utrechtse universiteit in heden en verleden.

Speciaal programma voor alumni, 2 en 3 november

High Tea op zaterdag 2 november

Het is zeer de moeite waard om in het weekend van 2 en 3 november met eigen ogen het hernieuwde Academiegebouw te komen bekijken en deel te nemen aan de festiviteiten.

Speciaal voor alumni is er op zaterdag 2 november een luxe High Tea georganiseerd tussen 14.30 en 18.00 uur. De architect Maarten Fritz leidt u rond door het gerestaureerde academiegebouw. De High Tea wordt geserveerd in de senaatszaal, met muzikale aankleding. De heer prof. dr. Leen Dorsman (geschiedenis) houdt een korte lezing, getiteld: 'De Universiteit Utrecht als speelbal van de politiek!' Daarnaast krijgt u een beeld van de bouwgeschiedenis van het academiegebouw.

Voor de High Tea dient u zich op te geven door de bon die u op pagina 22 van deze Illuster vindt voor 1 oktober

te retourneren. Meer informatie: www.uu.nl/nieuws. Alle overige activiteiten zijn zonder opgave van deelname toegankelijk.

Toneelrondleidingen op 3 november

Wie kan u beter vertellen hoe haar leven eruit zag dan Belle van Zuylen zelf? De toneelrondleidingen vinden plaats op zondag 3 november van 14.00 uur tot 17.00 uur.

Koffie orgelconcert op 3 november

Zondag 3 november vindt vanaf 11.00 uur in de Aula een koffie orgelconcert plaats. Het concert is bedoeld voor inwoners van Utrecht, alumni, studenten en medewerkers van de Universiteit Utrecht. De toegang is kosteloos. Het concert begint om 11.00 uur en zal naar verwachting 2 uur duren. Onder het genot van een kopje koffie of thee kunnen bezoekers luisteren naar orgelmuziek.

Universiteit profileert zich zelfbewust op arbeidsmarkt

Foto: BvH-groep

Volg je eigen masterplan

In Utrecht krijg je de ruimte om je eigen studiecombinaties te maken. Dat is de kern van de boodschap aan middelbare scholieren die overwegen een universitaire bacheloropleiding te kiezen. Vlak na de introductie van de arbeidsmarkt-campagne gaat er ook een landelijke campagne van start voor de werving van nieuwe studenten. Thema: volg je eigen masterplan. Wil je sterrenkundig rechter worden, botanisch econoom, literair biomedicus of theologisch geograaf? Met het aanbod van nieuwe opleidingen en de profileringsruimte daarbinnen denkt Utrecht veel meer dan tot nu toe tegemoet te komen aan de wens van jongeren om zelf mee te beslissen over de samenstelling van hun opleiding. De eerste advertentie verschijnt in de Volkskrant-special Kiezen na School op 25 september.

Utrecht profileert zich als een groot en veelzijdig kenniscentrum dat vrijwel alle wetenschappelijke disciplines in huis heeft. De universiteit claimt deze positie met de zin 'Wetenschap is nooit af'. De beelden uit de campagne laten die veelzijdigheid zien. Juist op het snijvlak van disciplines valt er nog zoveel te ontdekken. De campagne richt zich niet alleen tot de wetenschapper, maar moet ook de beleidsmedewerker, de ICT'er en de secretaresse aanspreken. De universiteit verwacht niet dat die aanpak onmiddellijk extra respons oplevert, maar verwacht - op basis van

Wim Kardux, lid van het College van Bestuur, vindt dat de universiteit hard toe was aan een opknappbeurt van de personeelswerving. 'We zijn beter en aantrekkelijker dan we ons tot nu toe hebben gemanifesteerd. Iedereen die roept dat de Universiteit Utrecht grijs is heeft het mis', vindt de Utrechtse bestuurder. 'We moeten eens van dat vervelende zelfbeeld af. We zijn een dynamische, internationaal georiënteerde instelling waar vaak prachtig onderzoek wordt verricht. Deze vernieuwde aanpak is niet uit nood geboren maar vanuit een hernieuwd zelfvertrouwen.'

Een robot op de sofa

De nieuwe campagne brengt enkele denkbare toekomstscenario's in beeld. Een veld vol zonnebloemen met zonnecellen in het hart, een lezer van een digitale krant, een kleine kudde dodo's die wordt gevoerd in het park, een robot op de sofa bij de psychiater. De tekst met een knipoog bij de

'We moeten van dat vervelende zelfbeeld af'

robot luidt: 'Ze heeft veel gevoel voor humor, een vooruitziende blik, maar de laatste tijd ook wat last van verlatingsangst. Zou een apparaat ooit zulke menselijke trekjes kunnen krijgen? Licht straks de eerste robot op de sofa bij de psychiater? Kan dat allemaal? En, zeker zo belangrijk: willen we dat?'

Utrecht profileert zich als een groot en veelzijdig kenniscentrum dat vrijwel alle wetenschappelijke disciplines in huis heeft. De universiteit claimt deze positie met de zin 'Wetenschap is nooit af'. De beelden uit de campagne laten die veelzijdigheid zien. Juist op het snijvlak van disciplines valt er nog zoveel te ontdekken. De campagne richt zich niet alleen tot de wetenschapper, maar moet ook de beleidsmedewerker, de ICT'er en de secretaresse aanspreken. De universiteit verwacht niet dat die aanpak onmiddellijk extra respons oplevert, maar verwacht - op basis van

Wetenschap is nooit af. Zo luidt het thema van de nieuwe arbeidsmarkt-campagne van de Universiteit Utrecht. Eind augustus zijn de eerste full colour advertenties verschenen in enkele landelijke dagbladen. Ook in de werving van nieuwe studenten slaat de universiteit een geheel nieuwe toon aan. 'We zijn veel aantrekkelijker dan we ons vaak manifesteren.'

gesprekken met medewerkers en uitgebreide tests van de ontwerpen - dat de uitdaging van de academische werkcultuur op den duur ook zal aanslaan bij groepen die nu helemaal nog niet weten dat ze bij de universiteit interessant werk kunnen doen.

Imago

De Utrechtse aanpak past geheel in de landelijk gevoelde noodzaak om de universitaire branche in de rangorde van aantrekkelijke werkgevers een betere positie te verschaffen. Uit recent onderzoek onder 4500 hoger opgeleiden blijkt dat veel jonge academici meer zien in het bedrijfsleven als toekomstige werkgever. De universiteiten zullen de komende jaren hard moeten knokken om voldoende nieuwe mensen binnen te halen. Dat komt vooral door de vergrijzing. Bijna dertig procent van de universitaire medewerkers is ouder dan vijftig jaar, tussen nu en 2008 gaat een derde van het hoger wetenschappelijk personeel met pensioen. De universiteiten moeten enorme aantallen vervangers zoeken op een arbeidsmarkt waar een hevige slag gaat woeden om hoger opgeleid personeel. In brede kring wordt geconstateerd dat de universiteiten tot nu toe weinig hebben gedaan om zich op die verhitte arbeidsmarkt te onderscheiden. Utrecht komt dus nu als een van de eersten met een corporate wervingscampagne die moet opvallen tussen de advertenties van KPN, ABN Amro en de grote overheidsinstellingen.

[Twan Geurts]

Er zijn in totaal zes campagnebeelden ontwikkeld die vanaf nu maandelijks zullen verschijnen. De vacaturebeschrijvingen in de advertenties geven kort en helder de noodzakelijke informatie en verwijzen naar de uitgebreide universitaire site: www.uu.nl

Utrechts Universiteitsfonds

Het Utrechts Universiteitsfonds is de organisatie van begunstigers die tot doel heeft bij te dragen aan de groei en de bloei van de Universiteit Utrecht. Dat doet het U-fonds onder meer door:

- versterken van de band tussen alumni (oud-studenten) en universiteit, en alumni onderling
- bureau voor alumnicontacten en -faciliteiten
- vestigen van bijzondere leerstoelen
- subsidiëren van activiteiten door studenten voor studenten
- verstrekken van beurzen en prijzen
- sociale zorg voor studenten

Regionale alumni-netwerken

De voorbereidingen voor regionale alumnibijeenkomsten zijn in volle gang. Op grond van de reacties en de spreiding hebben we zeven regio's vastgesteld, te weten:

- Amsterdam en omgeving
- Den Haag en omgeving
- Rotterdam en omgeving
- Tilburg en omgeving
- Arnhem en omgeving
- Maastricht en omgeving
- Zwolle en omgeving

In iedere regio zijn 5 tot 10 alumni bereid zich actief in te zetten voor regionale activiteiten. Op 15 november a.s. ontvangen wij hen in de Faculty Club voor een informeel etentje na de alumniborrel om over verdere invulling van het programma te spreken.

Alumniborrel in de Faculty Club

Op 15 november aanstaande kunnen alumni van de Universiteit Utrecht elkaar ontmoeten in de Faculty Club. Vanaf 17.00 uur bent u welkom. De Rector Magnificus, Willem Hendrik Gispen, zal u in een korte presentatie vertellen hoe de toekomstige alumni er uit gaan zien, nu de universiteit met ingang van het nieuwe academisch jaar het onderwijs drastisch herstructureert in het bachelor-mastermodel. Lees verder op pagina 18.

Jaarvergadering

De jaarlijkse bijeenkomst voor begunstigers van het Utrechts Universiteitsfonds vindt plaats op vrijdag 11 oktober, om 15.30 uur in het Cultureel Centrum Parnassos, Kruisstraat 14. Alle begunstigers hebben inmiddels een uitnodiging én het jaarverslag 2001 ontvangen. Na het zakelijke gedeelte zal professor Fred Korthagen, bijzonder hoogleraar in 'De didactiek voor het opleiden van leraren' een interactieve presentatie houden over het leraarsvak. Wat is de essentie van een goede leraar en is dat ook terug te vinden in de lerarenopleidingen? Interactief betekent in dit verband dat aan u gevraagd zal worden om mee te denken. Bijvoorbeeld door terug te gaan naar uw eigen schooltijd, te bedenken wie u daar ervaren hebt als een goede docent(e), en welke eigenschappen het waren die hen tot een goede docent(e) maakten. Na afloop ontvangen wij u in de bar voor een uitgebreide borrel en nabespreking.

Jaarverslag 2001

Deze zomer is het jaarverslag 2001 verschenen. Het Universiteitsfonds heeft het afgelopen jaar een feestelijk jaar beleefd waarin zowel het lustrum van de universiteit als het lustrum van het Universiteitsfonds centraal stonden. Daarbij richt het fonds zich primair op

haar belangrijkste doelgroepen: alumni en studenten. Tal van nieuwe initiatieven zijn ter hand genomen, onder meer het starten van alumninetwerken in het buitenland, en een prijs voor vernieuwende studentenprojecten. Het jaarverslag geeft u een beeld van de activiteiten.

Alle begunstigers van het Universiteitsfonds hebben inmiddels het jaarverslag 2001 ontvangen. Geïnteresseerden kunnen een exemplaar opvragen bij het bureau van het Universiteitsfonds, zie adres op deze pagina.

Eervol ontslag

De bijzondere leerstoel 'Juridische Vrouwenstudies' is omgezet in een structurele leerstoel. De benoeming van mw. Titia Loenen is omgezet van een bijzonder hooglerarschap in een 'gewoon' hooglerarschap.

Op diens verzoek heeft het bestuur eervol ontslag verleend aan prof. mr. J.J.C. Kabel, die in de afgelopen vijf jaar de bijzondere leerstoel 'Mediarecht' bezette bij de faculteit Rechtsgeleerdheid. Het eervol ontslag is ingegaan per 1 februari jl.

Wegens vertrek naar het buitenland is per 15 augustus j.l. eervol ontslag verleend aan prof. dr. A.W. Broekmans, één van de bezetters van de leerstoel 'Pharmaceutical

Technology Assessment' bij de faculteit Farmaceutische Wetenschappen.

Ufonds-alumnipas 2002

Sinds 1886 zet het Utrechts Universiteitsfonds zich in voor de groei en de bloei van de Universiteit Utrecht. Dankzij de bijdragen van de begunstigers worden alumnicontacten onderhouden, bijzondere leerstoelen ingesteld, studentenactiviteiten ondersteund en op andere manieren bijgedragen aan het welzijn van de universiteit. Het universiteitsfonds nodigt de lezers van Illuster uit om begunstiger te worden. Dat kan met de bon verderop in dit blad. U betaalt minimaal €15,- per jaar. Als dank voor uw bijdrage ontvangt u de Ufonds-alumnipas. Hiermee kunt u:

- Gratis lenen bij de Universiteitsbibliotheek
- Voordelig gebruik maken van Postacademisch Onderwijs
- Gebruik maken van het Studieloopbaancentrum
- Met korting de Botanische Tuinen bezoeken
- Goedkoper evenementen organiseren bij Faciliteiten Bedrijf Utrecht
- Gebruik maken van aanbiedingen bij universiteitswinkel SOLARIS
- Goedkoper verzekeringen afsluiten.

Wilt u meer weten van het Universiteitsfonds of de Ufonds-alumnipas? Bel of schrijf ons of bezoek onze webpagina's:

Utrechts

Universiteitsfondsalumnibureau

Bestuursgebouw

Heidelberglaan 8

3584 CS Utrecht

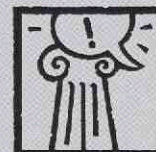
tel.: (030) 253 80 25

fax: (030) 253 80 26

e-mail: ufonds@ufonds.uu.nl

www.ufonds.uu.nl

www.alumni.uu.nl

Utrechtse stellingen

Stellingen uit recente
Utrechtse proefschriften

Een onvoldoende voor de student is ook een onvoldoende voor de docent.

[Jos Dekker, Scheikunde]

Het hebben van een heftige woordenwisseling houdt niet automatisch in dat er ruzie wordt gemaakt.

[Inge Wijnberg, Diergeneeskunde]

Als een continue verkeerschaos een kenmerk is van een grote stad, is Utrecht hard op weg een grote stad te worden.

[Stijn Halkes, Geneeskunde]

Het bezoeken van een congres is als het bezoeken van een museum. Je moet er niet te lang blijven om optimaal te kunnen genieten.

[Laurien Teunissen, Geneeskunde]

Dat je in de file niet de enige bent is geen troost maar de oorzaak.

[Paul Nederkoorn, Geneeskunde]

Ieder godsbeeld heeft zijn mensbeeld.

[Hilde Noë, Letteren]

In de omgang met mensen met een handicap blijken veel mensen een handicap te hebben.

[Arjan Kuijper, Wiskunde]

Het houden van honden op de werkkamer zou door de werkgever moeten worden gestimuleerd vanwege de hoge preventieve werking met betrekking tot onder andere RSI, die hiervan uitgaat.

[Inge Wijnberg, Diergeneeskunde]

Vrouwenemancipatie eindigt bij een leuke fietsband.

[Marko Sikkema, Geneeskunde]

Filmfestival alumni in Californië

De Faculteit Letteren heeft een uitwisselingsrelatie met de Universiteit van Californië in Los Angeles (UCLA). In het kader daarvan wordt van 27-29 september een festival van Nederlandse films georganiseerd rond het thema 'Oorlog en Verzet in Nederland'.

Speciaal voor Utrechtse alumni wordt een ontvangst georganiseerd op zaterdag 28 september (meer informatie over het programma, zie vorige Illuster). Alle alumni aan de Amerikaanse westkust zijn van harte welkom (www.alumni.uu.nl).

Oproep aan oud-studenten Interventies in Groepen en Organisaties

De organisatoren

In het eerste kwartaal van 2003 zal er een conferentie plaatsvinden voor oud-studenten van het tracé Interventies in Groepen en Organisaties. Deze conferentie is opgezet als reünie, maar zal ook uit een inhoudelijk programma bestaan (workshops, opfriscollege). Het programma is gericht op de vraag wat de oud-studenten met het gedachtegoed van het tracé doen in hun dagelijkse werk. Doel is om via deze conferentie een (virtueel) netwerk te vormen van trainers en adviseurs die als gemeenschappe-

lijke achtergrond dit tracé hebben gevolgd. Het netwerk biedt de mogelijkheid om onder andere kennis te delen en professionele ervaringen uit te wisselen. Hiervoor zetten we tevens een website op. Via deze oproep willen wij oud-studenten van dit tracé vragen om hun gegevens (adres en e-mail) te sturen naar dit e-mailadres: interventies@euronet.nl Gegevens van bekende oud-studenten zijn ook welkom. U wordt dan op de hoogte gehouden over dit initiatief.

5e Internationaal Studenten Pianoconcours!

Op vrijdag 25 oktober a.s. vindt in de grote zaal van het Muziekcentrum Vredenburg de finaleavond plaats van het 5e Internationaal Studenten Pianoconcours. Het concours is een initiatief van de Universiteit Utrecht voor getalenteerde studenten uit alle landen van de wereld, die het pianospel als hobby beoefenen. De voorrondes vinden plaats van 19 tot 24 oktober.

De finale van dit jaar belooft weer een indrukwekkend evenement te worden. De drie finalisten van dit unieke concours spelen een solo-werk en een pianoconcert, begeleid door het Utrechtsch Studenten Concert. De presentatie is dit jaar in handen van Prof. dr. Frits van Oostrom.

Kom, luister en ontvang een verrassing ter ere van het eerste lustrum!

Aanbieding Alumni

Ook dit jaar zijn alumni van harte welkom bij deze bijzondere finaleavond in Vredenburg. Via de onderstaande bon kunt u tegen een gereduceerd tarief van €5 kaarten reserveren.

Vergeet u niet de eenmalige machtiging in te vullen en te ondertekenen? De aanmeldingstermijn loopt tot 7 oktober a.s.

Winnares van de vorige editie, Gemma Webster

Bon

Voor voor de finale pianoconcours d.d. vrijdag 25 oktober 2002

Naam:

Aantal kaarten finale pianoconcours d.d. vrijdag 25 oktober 2002:

Adres:

Huisnummer:

Postcode:

Plaats:

Telefoon:

E-mailadres:

Hiermee machtig ik de Universiteit Utrecht eenmalig een bedrag ad _____ euro (€5 per persoon) af te schrijven van rekeningnummer _____ t.n.v. mw./dhr. _____ te _____ onder vermelding van Pianoconcours 2002.

Deze afschrijving wordt geboekt ten gunste van de Universiteit Utrecht, rekeningnummer 137324.

Deze machtiging is onherroepelijk, tenzij een onjuist bedrag wordt afgeboekt.

Handtekening: _____

d.d. _____ 2002

Knip deze bon uit en retourneer deze in een envelop (postzegel is niet nodig) naar: Universiteit Utrecht, t.a.v. afdeling Communicatie Service Centrum, Antwoordnummer 8428, 3500 VW Utrecht.

Het aantal kaarten is beperkt. De bonnen worden op volgorde van binnenkomst verwerkt.

Meer informatie?

Kijk op

www.pianocompetition.uu.nl

Foto: Steven Snoep

Willem Hendrik Gispen, rector magnificus van de Universiteit Utrecht

15 november bijeenkomst netwerk: alle alumni welkom

Programma:

17.00 – 18.00 uur:

Happy Hour (drank aangeboden door de Universiteit Utrecht)

18.00 – 18.20 uur:

Presentatie van prof. dr. W.H. Gispen, Rector Magnificus

18.20 – 19.00 uur:

Uitloop

Gastheren:

Mr. A.J. Eijkman, Oud Chef Kabinet van de burgemeester van Utrecht, de heer F. Knol, directeur Fondswerving en Sponsoring, Mr. H. van Manen, penningmeester van het bestuur van het Utrechts Universiteitsfonds

Plaats:

Academiegebouw Faculty Club
Achter de Dom 7, 3512 JN Utrecht

Wilt u weten wie zich reeds aangemeld hebben? Ga naar www.ufonds.uu.nl en klik door naar "aanmelden". Aanmelden is niet verplicht, maar stellen wij wel op prijs in verband met de catering. Degenen die aansluitend aan de bijeenkomst in de Faculty Club willen blijven eten, dienen vooraf te reserveren: 030-2539910 onder vermelding van 'Alumnibijeenkomst'.

In dit nieuwe studiejaar doet het langverwachte bachelor-masterstelsel zijn intrede op de Nederlandse universiteit. Dat levert straks andere afgestudeerden op dan voorheen. Juist omdat er zoveel gaat veranderen, wil de Universiteit Utrecht het contact met huidige alumni versterken. Daarom wordt op 15 november het startschot gegeven voor alumninetwerken op een speciale alumni-bijeenkomst. Spreker Willem Hendrik Gispen, rector magnificus, gunt de lezers van *Illustrer* vast een blik in de toekomst: Hoe ziet volgens hem de alumnus van de toekomst eruit? Welke inhoudelijke bagage draagt hij met zich mee? Waarin verschilt hij van de huidige alumnus? En wat kan de huidige alumnus van het nieuw op te zetten alumninetwerk verwachten?

De alumnus van de toekomst

Het bachelor-mastermodel levert straks twee soorten alumni op: de alumnus die alleen de driejarige bacheloropleiding heeft gevolgd en de alumnus die daarna ook nog een één- of tweejarige masteropleiding heeft gedaan. 'Ik stel me zo voor dat een afgestudeerde bachelor eerst een jaar door India of Australië gaat reizen en vervolgens weer terugkomt voor een masteropleiding', fantaseert rector magnificus Gispen in zijn werkkamer. 'Maar we houden er ook sterk rekening mee dat de bachelor meteen de maatschappij ingaat. Dan heb je dus een veel jongere alumnus dan tot nu toe gebruikelijk was.' Het bachelor-mastermodel sluit aan op de introductie van een algemeen erkend onderwijssysteem in heel Europa en levert titels op die in het buitenland erkend en bekend zijn: Bachelor of Art (BA), Bachelor of Science (BSc), Bachelor of Laws (LLB), Master of Art (MA), Master of Science (MSc) en een Master of Laws (LLM). De mastertitels zijn vergelijkbaar met de vroegere doctorandus- of meestertitel. Tijdens de bachelorfase staat academische vorming en het opdoen van vaardigheden centraal. In de masterfase ligt de nadruk op specialisatie.

Gereedchapskist aan kennis

Is alleen een bacheloropleiding niet een beetje karig? Gispen vindt van niet. 'Met de bacheloropleiding hebben we iets afgeronds neergezet. Het levert breed opgeleide studenten op. Onze bachelor van de toekomst krijgt zijn discipline aangereikt in een brede academische context. We stimuleren hem over de grenzen van zijn vakgebied heen te kijken. Een chemicus bijvoorbeeld die geïnteresseerd is in het bedrijfsleven, kan ook een vak volgen bij bedrijfswetenschappen. En een geschiedenisstudent kan ook een cursus bij taalwetenschappen doen. De bachelorfase bestaat namelijk voor een kwart uit de profileringsruimte, waarin de student vrij is om zelf cursussen te kiezen al naar gelang zijn interesse of ambitie. Met die profileringsruimte gaat Utrecht heel ver. Daarin lopen we voorop en onderscheiden we ons van andere universiteiten.' De angst bestaat dat studenten in hun bachelorfase te weinig specialistische vakkennis opdoen. Gispen veegt die kritiek van tafel. 'Een student is niet 'af' zodra hij de universiteit verlaat, het leren houdt niet op maar gaat door. Daarom vind ik dat een universitaire opleiding een student goed moet uitrusten,

een gereedchapskist aan kennis en inzicht moet meegeven die hij al dan niet gebruikt. Daarmee ga je terug naar de oude waarden van de Platonische academie. Dat is ook het verschil met een HBO-bachelor, die veel beroepsgericht is.'

Alumnus als ambassadeur

Juist omdat er zoveel gaat veranderen op de universiteit, wil de Universiteit Utrecht het contact met de huidige alumni versterken. Daarom wil zij, naar analogie van de succesvolle buitenlandse alumninetwerken, ook in Nederland een impuls geven aan alumnibijeenkomsten. Vorig jaar hebben Utrechtse alumni zich verenigd in onder andere Parijs, Londen, New York, Kaapstad en Jakarta. Dit jaar zijn actieve alumni in Nederland gepolst of ze behoefte hebben aan dergelijke netwerken in hun eigen regio. Door de positieve respons zijn er

Regionaal alumninetwerk moet band met universiteit versterken

inmiddels 7 regionale alumninetwerken opgericht (meer informatie l.visser@ufonds.uu.nl).

Om niet alleen in regionaal verband, maar ook centraal van gedachten te wisselen organiseert de Universiteit Utrecht op 15 november een bijeenkomst in het Academiegebouw voor alle alumni. Gispen: 'Wij geven het eerste zetje, daarna is het aan de alumni zelf om te bepalen wat ze gaan doen. Misschien hebben de mensen behoefte aan een lezing of een borrel, misschien willen ze maatschappelijk verantwoord bezig zijn of alleen herinneringen ophalen. Wij willen ons als universiteit openstellen en van gedachten wisselen met onze alumni die midden in de maatschappij staan'. De alumni netwerken zijn belangrijk voor de uitstraling van de universiteit, vindt Gispen. 'Alumni zijn immers onze ambassadeurs'.

[Leonie van den Schoor]

Algemeen

Jaarverslag 2001

"De student centraal" is de inspiratie van waaruit de Universiteit Utrecht werkt, en tevens het thema van het jaarverslag 2001. Het jaarverslag verscheen in juli van dit jaar en laat onder andere studenten vertellen over hun rol bij de invoering van het bachelor-mastersysteem. Daarnaast bevat het jaarverslag de belangrijkste resultaten van het afgelopen jaar op het gebied van

onderzoek, onderwijs, personeel, facilitaire voorzieningen en financiën.

Meer informatie:

Alumni en andere geïnteresseerden kunnen het jaarverslag gratis bestellen via (030) 253 35 50 of via internet: www.uu.nl/jaarverslag.

Alumnivereniging VIGUGeschiedenis

Het nieuwe bestuur van de Alumnivereniging VIGU heeft besloten meer aan de weg te gaan timmeren. Naast het twee keer per jaar uitgeven van een Nieuwsbrief, met daarin interessant nieuws over het Instituut Geschiedenis, en het organiseren van een bijeenkomst op de Alumnidag, wil zij voortaan in het najaar een extra bijeenkomst organiseren waarin met name AIO's,

pas-afgestudeerden of studenten zullen vertellen over hun onderzoek. Nieuwe leden zijn van harte welkom.

Meer informatie:

Annelies van den Hurk, secretariaat Geschiedenis, telefoon 030-253 6153, email: ges@let.uu.nl

Memoires C.J. de Vogel

Mevrouw Prof. dr. C.J. de Vogel was lange jaren hoogleraar Wijsbegeerte te Utrecht. Bij overlijden vatte zij twee stichtingen ter bevordering van studies in respectievelijk oecumene en Laat-Griekse Wijsbegeerte. In de nalatenschap bevonden zich ook memoires over de eerste helft van haar leven. Deze worden uitgegeven en op woens-

dag 30 oktober 2002 om 14.30 uur in het Academiegebouw gepresenteerd.

Meer informatie:

Secretariaat van de C.J. de Vogel Stichting voor Oecumenisch Studies te Utrecht, Prins Bernhardplein 40, 3555 AL Utrecht, tel. (030) 242 2059.

Alumnibijeenkomst Filosofie

Philosophical High Tea in Café Restaurant Lofen, Domplein 17, zaterdagmiddag 23 november 2002.

Spreker: Jan Vorstenbosch. Het thema is 'de filosofie van de huishoudelijke apparaten'. Kosten voor leden van Autarkeia €12,- voor niet leden €17,-.

U kunt zich opgeven per overschrijving onder vermelding van 'High

Tea' op gironummer 2294471, t.n.v. Autarkeia, p/a Steve Bikostraat 262, 3573 BG Utrecht.

Meer informatie:

B. Verlaan (vz)
Tel.: 0343-431820
E-mail: bjern@dds.nl

PHEPH - Alumnivereniging voor Medisch Biologen

Heeft u Medische Biologie gestudeerd aan de faculteit Geneeskunde en wilt u weten hoe het met uw jaargenoten van weleer gaat, word dan lid van Post Hoc Ergo Propter Hoc (PHEPH), de alumnivereniging voor Medisch Biologen. We organiseren jaarlijks een reünie en brengen twee keer per jaar een magazine uit. U kunt lid worden van PHEPH (kosten 10 euro) door een berichtje te sturen naar pheph@dds.nl of naar Postbus 476, 3500 AL Utrecht. Tot PHEPH!

Alumnibijeenkomst Geschiedenis

Op zaterdagmiddag 9 november 2002 organiseert de Alumnivereniging VIGU een aantal lezingen waarin de Koude Oorlog centraal staat. Onderwerpen zijn 'kerkelijke contacten met de DDR' en 'invloed

ministers Buitenlandse zaken op de Buitenlandse Politiek van de Sovjet-Unie'. Plaats: Academiegebouw. Alle belangstellenden zijn welkom, gratis toegang voor leden van de alumnivereniging.

Winterconcert Medusa

Studenten Vrouwenkoor Medusa geeft een winterconcert op 15 december 2002. Het is een Duits programma en wordt opgevoerd in de Leeuwenberghkerk, Servaasbolwerk 1 te Utrecht. Het concert

begint om 16.00 uur. Tevens zoeken we nog enthousiaste nieuwe leden! Voor meer informatie bel naar Rabina Birnie (030-2933092).

Faculty Club Helios

Gastvrije ontmoetingsplaats

De Club beoogt een ontmoetingsplaats te zijn voor leden van de Utrechtse universitaire gemeenschap, buitenlandse gasten en andere relaties. In een sfeervolle, gastvrije omgeving is er ruimte voor informele, maar ook zakelijke afspraken, zoals lunch, diner en vergaderingen. Het lidmaatschap staat open voor alle medewerkers van de universiteit, inclusief aio's, oio's, emeriti, gepensioneerden en alumni. In het jaar 2002 is lidmaatschap gratis.

Over de geschiedenis van het pand Achter de Dom 7 is in juni het boekje Achter de Dom 7 verschenen. Het is voor 5,50 euro verkrijgbaar in de Faculty Club. Een recensie over deze uitgave vindt u op pagina 23 van deze Illuster.

Meer informatie:

Noor van Haaren (clubmanager), (030) 2539911, email n.van-haaren@helios.uu.nl of www.helios.uu.nl

Lezing Duitse Taal en Cultuur

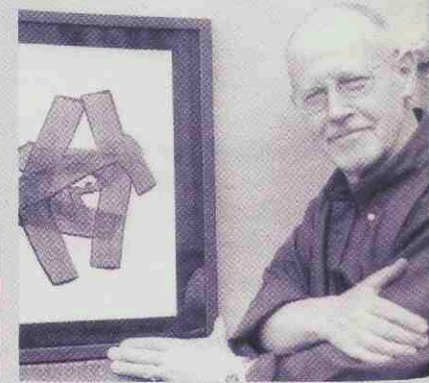
De website van Duitse Taal en Cultuur is geheel vernieuwd: www.let.uu.nl/duits. U vindt daarop activiteiten die u bij kunt wonen, waaronder de lezing van Manfred Clemenz over de levensloop van Oostduitsers. Clemenz is hoogleraar Sociologie en Sociale Psychologie te Frankfurt/M., tevens psychotherapeut en groepsanalyticus. In "Wir können nicht besser klagen. Ostdeutsche Lebensläufe im Umbruch" portretteert hij negen Oostduitsers, die greep proberen te krijgen op hun leven voor en na de systeem-

wisseling. Datum: 17 oktober 2002. Tijd: 13.00-15.00 uur. Locatie: Kromme Nieuwegracht 80, zaal 2.31.

Meer informatie:

Ewout van der Knaap, tel. 030-2536175, E-mail: Ewout.vanderKnaap@let.uu.nl

U bent voorts van harte uitgenodigd mee te denken met de oprichting van de Alumnivereniging Utrechtse Germanisten (AUGe).

Informatie bij drs. Reggy de Groot, Duitse Taal en Cultuur, Trans 10, 3512 JK Utrecht. E-mail: reggydegroot@tiscalimail.nl

Onderwijs

James Boswell Instituut / Boswell Talen

Foto: Ivar Pel

U wilt uw taalkennis verder ontwikkelen en uitbreiden? Dat kan bij Boswell Talen. De afdeling Boswell Talen van het James Boswell Instituut heeft

ruime ervaring met het organiseren van taaltrainingen voor belangstellenden binnen en buiten de Universiteit Utrecht.

U kunt zich nog inschrijven voor de cursussen in oktober. Voor alumni gelden gereduceerde tarieven. In het academisch jaar 2002-2003 biedt Boswell Talen een grote diversiteit aan Engelse trainingen aan: TOEFL(r) Training; Spoken English; Writing in English for Publication; Presenting in English; Teaching your subject in English; Writing letters and e-mails. Naast het reguliere cursusaanbod verzorgt de sectie Engels ook trainingen op verzoek. Hiernaast staan cursussen Spaans en Italiaans op het programma.

Voor inschrijving en meer informatie:

James Boswell Instituut
Instituutsbureau Boswell Talen
Kriekenpitplein 21-22
3584 EC Utrecht
Postbus 80148
3508 TC Utrecht
Tel. : (030) 253 86 66
Fax : (030) 253 86 86
E-mail: james.boswell@jbi.uu.nl
Internet: www.jbi.uu.nl

"Ik vond het een ontzielde vertoning. Voor de familie zal het ongetwijfeld een rol hebben gespeeld, maar bij het publiek leek mij de grootste betrokkenheid voorbij. De opkomst viel me zwaar tegen en de emotie had niet meer de intensiteit van twee maanden geleden. Een kenmerk van spontane, collectieve uitingen van gezamenlijk rouwen is het ook snel weer overgaan tot de orde van de dag"

[Socioloog Cas Wouters in NRC Handelsblad over de herbegraafenis van Pin Fortuyn.]

Contractonderwijs Faculteit der Letteren

Onderwijs voor contractanten - ook wel aanschuijfonderwijs genoemd - is bedoeld voor mensen die universitair onderwijs willen volgen, maar zich niet als student willen of kunnen inschrijven. De Letterenfakulteit biedt de mogelijkheid om tegen betaling één of meerdere (losse) cursussen uit het totale onderwijsaanbod te volgen. De prijs voor een standaardcursus (7.5 ECTS studiepunten, 11 weken) bedraagt in het studiejaar 2002-2003 € 350,-. Er is aanbod op het gebied van de talen en culturen van West en Zuid-

Europa, het Midden-Oosten en het Amerikaanse continent, de geschiedenis, de verschillende kunstwetenschappen en de communicatie- en informatiewetenschappen.

Meer informatie en inschrijving:
Zie www.let.uu.nl/contractanten of bel het StudiePunt Letteren voor het bestellen van een brochure: telefoonnummer (030) 253 6285. U kunt ook een e-mail sturen naar studiepunt@let.uu.nl

Korte Cursus Design Management

De Utrechtse School voor Bestuurs- en Organiseringswetenschap geeft keuzecursussen op doctoraal niveau. De cursussen staan ook open voor externen die voldoen aan de toegangseisen.

Van 18 november 2002 tot 31 januari 2003 wordt opnieuw de cursus 'Design Management' aangeboden. Doel is: het ontwikkelen van een eigen visie op en feeling voor design als strategisch instrument voor organisaties. De cursus duurt 10 weken (5 STP) en wordt in

Utrecht in deeltijd gegeven met bijeenkomsten op donderdagavond van 19.00 tot 22.00.

Docent en coordinator: drs. Joke van Beek, tel: 030-2539395

Op aanvraag ontvangt u een uitgebreide brochure over de cursus en het vakgebied.

Meer informatie en inschrijving:
USB0: 030-2538101 of Email: J.vanBeek@usg.uu.nl

"Mogelijk is dit mechanisme ook, in het spel bij bepaalde vormen van hooikoorts of huisstofallergie. Hier zouden ook de vrije lichte ketens een rol kunnen spelen." [Onderzoeker Frank Redegeld (Farmacie) in NRC Handelsblad over de ontdekking van een cruciale schakel bij overgevoelighedsreacties.]

"Wij maken het de studenten echt niet makkelijk. Maar het is nu eenmaal zo dat niet alle wiskunde-bachelors uiteindelijk in het onderzoek terecht zullen komen. Sommigen komen bij banken of bij een logistiek bedrijf. Die studenten mogen we niet weggooiden. Commitment, daar gaat het om." [Rector magnificus Willem Hendrik Gispen over "de diepe of brede universiteit" in De Volkskrant.]

Kort Juridisch Postacademisch Onderwijs

Het Juridisch PAO Utrecht, verbonden met de faculteit Rechtsgeleerdheid, biedt de mogelijkheid tot professionele na- en bijscholing. De cursussen worden verzorgd door docenten van de faculteit Rechtsgeleerdheid in samenwerking met externe, doorgaans in de praktijk werkzame juristen. Voor alumnipashouders geldt een aantrekkelijke kortingsregeling. Een kleine greep uit ons najaarsprogramma: Actualiteiten arbeidsrecht; Nieuw burger-

lijk procesrecht; Contracteren in de praktijk; Europees recht voor provincies en gemeenten.

In 2003 start een nieuwe postacademische specialistenopleiding, de Advanced Master of Laws Bank- en effectenrecht. Heeft u minimaal drie jaar werkervaring als jurist bij een advocatenkantoor, bank of toezichthoudende instelling, dan kunt u zich (voor elke Mastercourse afzonderlijk) inschrijven. Mastercourse I: Veranderend toezicht begint op 6 februari 2003.

Meer informatie:
Juridisch PAO Utrecht,
Janskerkhof 3, 3512 BK, Utrecht
T 030-2537022/ 7032
F 030-2538410
E jpao@law.uu.nl
www.law.uu.nl/pao

Hoger onderwijs voor ouders

Kennis aanvullen met onderwijs op het niveau van universiteit of hogeschool? De Universiteit Utrecht verzorgt samen met vier andere hogescholen en universiteiten cursussen die speciaal toegesneden zijn op vijftigplussers.

Meer informatie:
Gratis cursusgids:
postbus 80147, 3508 TC Utrecht,
tel. 030-2533483 of op
www.hovoutrecht.nl

Publicaties

Colofon

Illustrer 28, jaargang 7, september 2002

Illustrer is een gezamenlijke uitgave van de Universiteit Utrecht en het Utrechts Universiteitsfonds, in samenwerking met faculteiten en verenigingen.

Illustrer verschijnt vier keer per jaar en wordt toegezonden aan afgestudeerden van de Universiteit Utrecht in een oplage van 60.000.

Hoofredacteur:
Twan Geurts

Redactie:
Armand Heijnen, Jacomijn Timmermans,
José Donders (eindredactie)

Redactieadvies:
Mascha Damen, Lamberthe de Jong, Arjan Kors,
Hendrik Spiering

Redactieraad:
Piet van Asseldonk, NOS eindredactie; Paul van den Hoven, hoogleraar linguïstiek UU; Joop Kessels, directeur communicatie UU; Bas Mesters, Adviesraad voor Wetenschap en Technologie; Frieda Pruijm, redacteur Opzij; Arie Smit, directeur TeleacNot

Aan dit nummer werkten verder mee:
Germaine Custers, Maria Jonckheere, Sandra van Kampen, Els Kuijpers, Roy Melijer, Christ Otten, Wijbrand Schaap, Paul Schnabel, Leonie van den Schoor, Yvonne Slotjes, Chiara Soldati, Jurgen Swart, Jacomijn Timmermans, Leneke Visser

Foto's:
Marijn Alders, Bob Bronshoff, BvH-groep, Hollandse Hoogte, Deen van Meer, Ivar Pel, Stijn Rademaker, Kees Rutten, Steven Snoep

Foto omslag:
Bob Bronshoff

Ontwerp en opmaak:
WRİK (BNO), Utrecht

Druk:
Brouwer Rotatie

© Universiteit Utrecht
Illustrer, periodiek voor alumni van de Universiteit Utrecht. Overname van artikelen is -met bronvermelding- toegestaan. Het U-blad stelt op verzoek van de redactie eerder in het U-blad verschenen artikelen en illustraties beschikbaar aan Illustrer.

ISSN:
1338-4703. Voor toezending is gebruik gemaakt van het alumnibestand van de Universiteit Utrecht

Oproep aan de lezer

Illustrer 29 verschijnt in december 2002. Reacties, suggesties en ingezonden mededelingen kunt u toezenden aan de redactie voor 20 oktober 2002. De redactie houdt zich het recht voor ingezonden mededelingen te weigeren of in te korten.

Redactie-adres:
Illustrer
Postbus 80125
3508 TC Utrecht
tel.: (030) 253 26 51
fax: (030) 253 36 85
e-mail: illustrerredactie@csc.uu.nl
Voor adreswijzigingen: illustrer@csc.uu.nl

Monumentaal torentje

Achter de Dom 7 is ongetwijfeld voor menig alumnus een bekend adres, al was het maar om zijn karakteristieke toren. Het pand wordt sinds een kleine 150 jaar door de universiteit gebruikt. De restauratie die daaraan vooraf ging was aanleiding voor een uitvoerig bouwhistorisch onderzoek.

In Achter de Dom 7, de geschiedenis van een middeleeuws huis, worden de nieuwe gegevens die tijdens dit onderzoek boven water kwamen beschreven. Zo kwam de laat -vijftiende- eeuwse -nog gave balklaag weer in zicht bij de verwijdering van de negentiende- eeuwse stucplafonds. Er zijn ook fragmenten van wandschilderingen aangetroffen. Het huis staat op een plek met een veelbewogen geschiedenis. De Romeinen bouwden op de plaats van het Domplein een castellum, dat deel uitmaakte van hun noordelijke verdedigingslinie. Rond 600 verrees de eerste kerk, die zich uitbreidde tot een bisschoppelijke burcht. Het huis Achter de Dom 7 werd gebouwd als een van de claustrale huizen, die door rijke kanunniken gebouwd mochten worden op het terrein van de kerk. Het boekje, dat mooi geïllustreerd is, vormt het zevende deel uit de Utrechtse Monumentenreeks. Eerdere delen beschrijven onder andere het Academieggebouw en het stadhuis.

J.A. van der Hoeve, Achter de Dom, de geschiedenis van een middeleeuws huis. Onder eindredactie van M. Dolfin. Uitgave Stichting Publikaties Oud-Utrecht i.s.m. de Faculty Club. Er is ook een Engelstalige versie. Verkrijgbaar bij de Faculty Club, telefoon 2539911. Prijs: €5,50.

[MvdK/Ublad]

Nederland 1938-1948

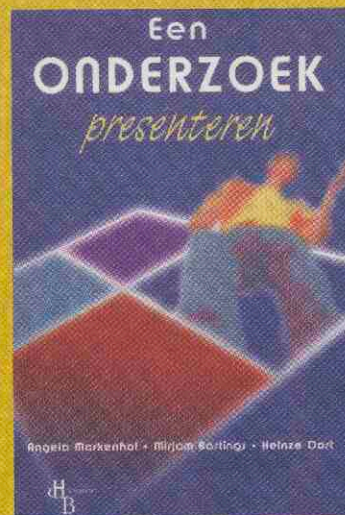
In 'Nederland 1938-1948: de sociaal-economische ontwikkeling in jaren van oorlog en bezetting', wordt de economische geschiedenis van Nederland rond de Tweede Wereldoorlog in kaart gebracht. Uit deze studie blijkt hoe belangrijk dit onderwerp is voor het begrip van zowel de jodenvervolgung als de politieke verhoudingen. Het boek laat verder zien hoezeer de conjuncturele voor- en tegenspoed van invloed was op het gedrag van de Nederlandse bevolking. In de eerste jaren van de oorlog leefde de economie op, velen gingen er materieel op vooruit. De welvaart zorgde ervoor dat de Nederlanders nauwelijks tegen de Duitsers in verzet kwamen en ook de jodenvervolgung lieten passeren. Dit alles veranderde radicaal toen de Duitsers vanaf 1942 een genadeloze exploitatiepolitiek doorvoerden, die grote schade toebracht aan de Nederlandse economie. Honderdduizenden doken onder om aan de arbeidsinzet te ontkomen, en het verzet nam sterk toe. Verrassend is ten slotte de vaststelling dat het snelle naoorlogse herstel mede mogelijk was dankzij de economische groei in de jaren 1940-1942.

Hein A.M. Klemann, Nederland 1938-1948. De sociaal-economische ontwikkeling in jaren van oorlog en bezetting. Uitg. Boom, Amsterdam. Prijs: €39,50

Publiek aan je voeten

'Nadenken over een effectieve manier van presenteren gaat niet over een flitsende voordracht en een publiek dat in stille bewondering aan de voeten van de spreker ligt. Het gaat ook niet over een kwinkslag hier en daar, of over ontspannen rondkijken en het

podium in bezit nemen!' Volgens Angela Markenhof, Mirjam Bastings en Heinze Oost, medewerkers van het IVLOS en auteurs van het boekje "Een onderzoek presenteren", gaat het er vooral om dat het publiek je verhaal in grote lijnen volgt, begrijpt, gelooft en onthoudt. Alsof het niets is. Wie geen ervaring heeft met presenteren, vindt het vaak al moeilijk om zonder te stotteren of rode vlekken in de nek uit zijn woorden te komen. Daarom nemen de drie auteurs in hun boek jonge onderzoekers bij de hand om te laten zien hoe het wel moet. Leuk is de aandacht voor kleding, gierende zenuwen en late binnenkomers. Het lijkt een simpel boekje en de opdrachten komen wat schools over. Maar wie het daarna nog niet kan, moet er maar in berusten geen sprekerstalent te bezitten.

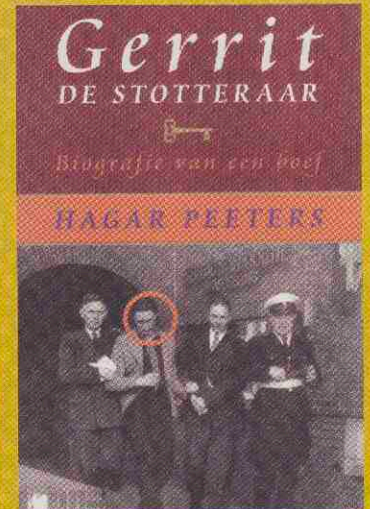
Angela Markenhof, Mirjam Bastings, Heinze Oost. Een onderzoek presenteren. Laatste deel van het vierluik Leren Onderzoeken. HBUitgevers, Baarn. Prijs: €10.

[MvdK/Ublad]

Beroemde boef

In de jaren vijftig was hij berucht, twintig jaar later beroemd en nog eens twee decennia later werd hij, onder andere door misdaadverslaggever Peter R. de Vries, doodgewaand. Maar Gerrit de Stotteraar leeft en Hagar Peeters spoorde hem op. Voor haar afstudeerscriptie aan de UU schreef ze een 'biografie van een boef', won er de scriptieprijs van de Utrechtse Letterenfaculteit mee, de Utrechtse boekhandelsprijs én in 2001 nog eens de Nationale Scrip-

tieprijs. Onlangs verscheen een boek over Gerrit. Gerrit de Stotteraar (1920) pleegde honderden inbraken en wist talloze keren uit politiecellen en gevangenissen te ontsnappen. Cultuurhistorica en podiumdichteres Peeters bestudeerde de Stotteraar op het breukvlak van twee gevangenisstelsels: het strenge cellulaire van vlak na de oorlog en het milde stelsel van na 1950 dat was gericht op terugkeer in de maatschappij. Vóór 1950 werd de Stotteraar (een door de pers bedacht pseudoniem) gezien als een kwaadaardige boef. Na dat jaar als een zielige, ziekelijke dief die van zijn kwaal te genezen zou zijn. Niet dus: Gerrit stopte met stelen omdat hij te oud werd. Peeters ontmoette hem toen hij al 81 jaar oud was en sprak hem acht keer. Dat heeft meeslepend proza opgeleverd: 'Hij doet me denken aan een tot leven

gekomen standbeeld, opgetrokken uit de brokstukken die ik in de archieven aantrof. In de editie van juni 2002 publiceerde Illustrer een interview met schrijfster Hagar Peeters.

Hagar Peeters. Gerrit de Stotteraar. Biografie van een boef. Uitg. Podium. Prijs: €16.

[AH/Ublad]

Algemeen

Studium Generale najaar 2002

Studium Generale heeft dit najaar weer een interessant programma. Voor uitgebreide informatie kunt u kijken op www.sg.uu.nl of bellen met het secretariaat: 030 2532436. E-mail: studgen@sg.uu.nl

Denkend aan Holland

Cultuurfilosofen spreken zich uit

Moderne cultuurfilosofen spreken zich uit over de existentiële problemen van Nederland. *Data:* 2, 9, 16 en 30 oktober, 6, 13, 20 en 27 november, 4 en 11 december. *Plaats:* Senaatszaal van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht (m.u.v. 2 en 16 oktober, 20 en 27 november: Aula). *Aanvang:* 20.00 uur.

Grijze Wijzen

28 oktober: Prof.dr. E.P. Köster (em. Functieleer/Geurpsychologie UU).
18 november: Prof.dr. A. van der Meiden (em. Mediapsychologie UU).

High Tea Academiegebouw

Vul nevenstaande bon in als u zich aan wilt melden voor de High Tea in het Academiegebouw d.d. 2 november (zie pag. 14 en 15), retourneren voor 1 oktober aan: Universiteit Utrecht, Communicatie Service Centrum, t.a.v. High Tea, Postbus 80125, 3508 TC Utrecht.

Gratis naar het Universiteitsmuseum

Met deze bon krijgen alumni vanaf 2 januari 2002 gratis toegang tot het Universiteitsmuseum en museumtuin de Oude Hortus. De bon is geldig voor één persoon.

Universiteitsmuseum
Lange Nieuwstraat 106
3512 PN Utrecht
Tel. (030) 253 80 08
Geopend di t/m za van 11.00 tot 17.00 uur.

De schrijver als lezer, over de geschiedenis van de roman (deel II)

Het programma over de geschiedenis van de roman van de antieke tijd tot heden wordt voortgezet met bijdragen over auteurs en hun oeuvre uit de laat achttiende, negentiende en begin twintigste eeuw. De sprekers (waaronder Nelleke Noordervliet en Joost Zwagerman) is gevraagd hun onderwerp te behandelen vanuit persoonlijke fascinatie.

Data: 1, 8, 15, 22 en 29 oktober, 5, 12 en 19 november.

Plaats: Senaatszaal van het Acade-

miegebouw, Domplein 29, Utrecht (m.u.v. 19 november: Aula).

Aanvang: 20.00 uur.

Alexandrië, de gouden stad

In de reeks over de grote Europese cultuurcentra worden zeven lezingen over de gouden tijd van Alexandrië gehouden. *Data:* 28 oktober, 4, 11, 18, 25 november, 2 en 9 december. *Plaats:* Senaatszaal van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht. *Aanvang:* 20.00 uur.

Psychologie tussen wetenschap en mode

Data: 17, 24, 31 oktober, 7 en 14 november. *Plaats:* Senaatszaal van het Academiegebouw, Domplein 29, Utrecht (m.u.v. 24 oktober: Aula). *Aanvang:* 20.00 uur.

Interreligieuze dialoog

Thema Liefde in christendom, boeddhisme en confucianisme. Lezingen op 6, 13 en 20 november. *Plaats:* University College Utrecht, Auditorium, Campusplein 1, Utrecht. *Aanvang:* 20.30 uur.

High Tea Academiegebouw 2 november

Antwoordbon

Achternaam: Voorletters:

Straat en huisnummer:

Postcode en woonplaats:

Telefoon: Geboortedatum:

Faculteit alumnus: Afstudeerjaar:

Machtiging

Betaling middels machtiging tot uiterlijk 1 oktober 2002:

Hierbij machtig ik de Universiteit Utrecht om eenmalig een bedrag af te schrijven van 18 euro:

Rekeningnummer: Ten name van mw/dhr:

voor deelname aan de High Tea en rondleiding in het Academiegebouw op zaterdag 2 november 2002 om 14.30 uur. Deze afschrijving wordt afgeboekt ten gunste van de Universiteit Utrecht, Communicatie Service Centrum onder rekeningnummer 137324.

Deze machtiging is onherroepelijk tenzij een onjuist bedrag wordt afgeboekt.

Datum: Handtekening:

De UFonds- Alumnipas 2002

Voor begunstigers van het Utrechts Universiteitsfonds

Stuur mij informatie over het Utrechts Universiteitsfonds en over de UFonds-alumnipas 2002

Naam:

Adres:

Postcode en woonplaats:

Telefoon: Email:

Bon terugsturen naar: Utrechts Universiteitsfonds, Antwoordnummer 58501, 3508 VH Utrecht
Een postzegel is niet nodig

Adressen faculteiten

Utrechts universiteitsfonds/ Alumnibureau
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 253 80 25 Fax: (030) 253 80 26
E-mail: ufonds@ufonds.uu.nl

Aardwetenschappen
Budapestlaan 4, 3584 CA Utrecht
(030) 253 50 50 Fax: (030) 253 50 30
E-mail: l.nix@geo.uu.nl

Biologie
F.A.F.C. Wentgebouw, Sorbonnelaan 16,
Postbus 80088, 3508 TB Utrecht
(030) 253 22 76 Fax: (030) 253 45 26
E-mail: t.h.j.m.raaimakers@bio.uu.nl

Diergeneeskunde
Androclusgebouw, Yalelaan 1,
Postbus 80163, 3508 TD Utrecht
(030) 253 48 51 Fax: (030) 253 77 27
E-mail: t.arsarv@vet.uu.nl

Farmaceutische Wetenschappen
F.A.F.C. Wentgebouw, Sorbonnelaan 16,
Postbus 80082, 3508 TB Utrecht
(030) 253 73 13/253 25 25
Fax: (030) 251 39 53
E-mail: d.a.ondaatje@pharm.uu.nl

Geneeskunde
Stratenum, Universiteitsweg 100,
Postbus 80030, 3508 TA Utrecht
(030) 253 88 88 Fax: (030) 253 90 25
E-mail: t.m.v.fakkeldij@med.uu.nl

Godgeleerdheid
Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 253 18 53 Fax: (030) 253 32 41
E-mail: secc@theo.uu.nl

Letteren
Kromme Nieuwegracht 46,
3512 HJ Utrecht
(030) 253 61 05 Fax: (030) 253 60 83
E-mail: m.hoornenborg@let.uu.nl

Natuur- en Sterrenkunde
Princetonplein 5, Postbus 80000,
3508 TA Utrecht
(030) 253 32 84 Fax: (030) 253 92 82
E-mail: facbureau@phys.uu.nl

Rechtsgeleerdheid
Janskerkhof 3, 3512 BK Utrecht
(030) 253 70 18/253 70 17
Fax: (030) 253 73 00
E-mail: m.moerings@law.uu.nl

Ruimtelijke Wetenschappen
Willem C. van Unnikgebouw
Heidelberglaan 2, 3584 CS Utrecht
(030) 253 20 44 Fax: (030) 254 06 04
E-mail: r.vanginneken@geog.uu.nl

Scheikunde
H.R. Kruytgebouw,
Padualaan 8, 3584 CH Utrecht
Postbus 80083, 3508 TB Utrecht
(030) 253 37 93/253 37 91
Fax: (030) 253 30 72
E-mail: voorlichter@chem.uu.nl

Sociale Wetenschappen
Martinus J. Langeveldgebouw,
Heidelberglaan 1, 3584 CS Utrecht
(030) 253 47 00 Fax: (030) 253 16 19
E-mail: bureau@fss.uu.nl

Wijsbegeerte
Bestuursgebouw, Heidelberglaan 8,
3584 CS Utrecht
(030) 253 18 31 Fax: (030) 253 28 16
E-mail: e.kas@phil.uu.nl

Wiskunde en Informatica
Budapestlaan 6, 3584 CD Utrecht
(030) 253 15 15/253 35 36
Fax: (030) 253 83 94
E-mail: beek@math.uu.nl

IVLOS
Heidelberglaan 8, 3584 CS Utrecht
(030) 253 34 00 Fax: (030) 253 27 41
E-mail: ivlos@ivlos.uu.nl

Column Christ Otten

Hol en obliga

“..... en onderwijs moet beter.” Zo eindigt de eerste zin van het centrumrechtse regeerakkoord. Dat belooft wat, hopelijk ook voor de universiteiten, denk je dan. Maar verder lezend slaat die hoop om in toenemende dreiging. Behalve dat er meer artsen opgeleid moeten worden (dat hadden de universiteiten trouwens al aan het paarse kabinet beloofd) en dat voor studies met ‘erkende’ meerwaarde universiteiten meer collegegeld mogen vragen (hadden we daarom gevraagd ??) zwijgt het regeerakkoord verder in alle talen over het hoger onderwijs. Geen woord over onderzoek, terwijl Nederland in Europees verband steeds verder achterblijft. De om investeringen vragende penibele huisvestingssituatie mogen we zelf blijkbaar oplossen. Da’s dan jammer voor de mensen die bij diverse universiteiten daarom nu al dreigen te worden ontslagen. En de hele bachelor-masterstructuur, die vraagt om vernieuwende investeringen, waaronder in ICT, moet voor hetzelfde geld gerealiseerd worden. Waar kom je dat nog tegen: zo’n majeure operatie in recordtijd implementeren zonder extra budget.

Bij de bijlagen aangekomen slaat de dreiging om in ongeloof. Het budget blijft niet gelijk, nee, er wordt zelfs vrolijk zo’n 5% op de universiteiten bezuinigd. Het woord ‘bezuiniging’ kom je natuurlijk niet tegen, dat heet verhullend efficiencykorting. Onwillekeurig schiet me de parabel van het strijkkwartet te binnen dat de productiviteit moet opvoeren. Ze zouden de muziek sneller kunnen spelen of de tweede violist ontslaan. Allemaal onzin natuurlijk, want het publiek zou wegblijven en de CD’s niet meer verkopen. Bij onderwijs en onderzoek is het niet veel anders: je kunt wel denken de ‘efficiency’ op te voeren door de groepen studenten te vergroten of één op de zoveel werkgroepen niet door te laten gaan. Maar al die ‘winst’ betaal je met kwaliteitsverlies. Als je dat bedenkt, dan klinkt die eerste zin van het regeerakkoord “..... en onderwijs moet beter”, vooral hol en obliga.

[Christ Otten studeerde in 1974 af in de Theoretische Natuurkunde en is momenteel adviseur arbeidsverhoudingen en bekostiging bij de Vereniging van Universiteiten (VSNU).]

Reageren? Illustrer.redactie@csc.uu.nl

De zijsprong

Opmerkelijke loopbanen

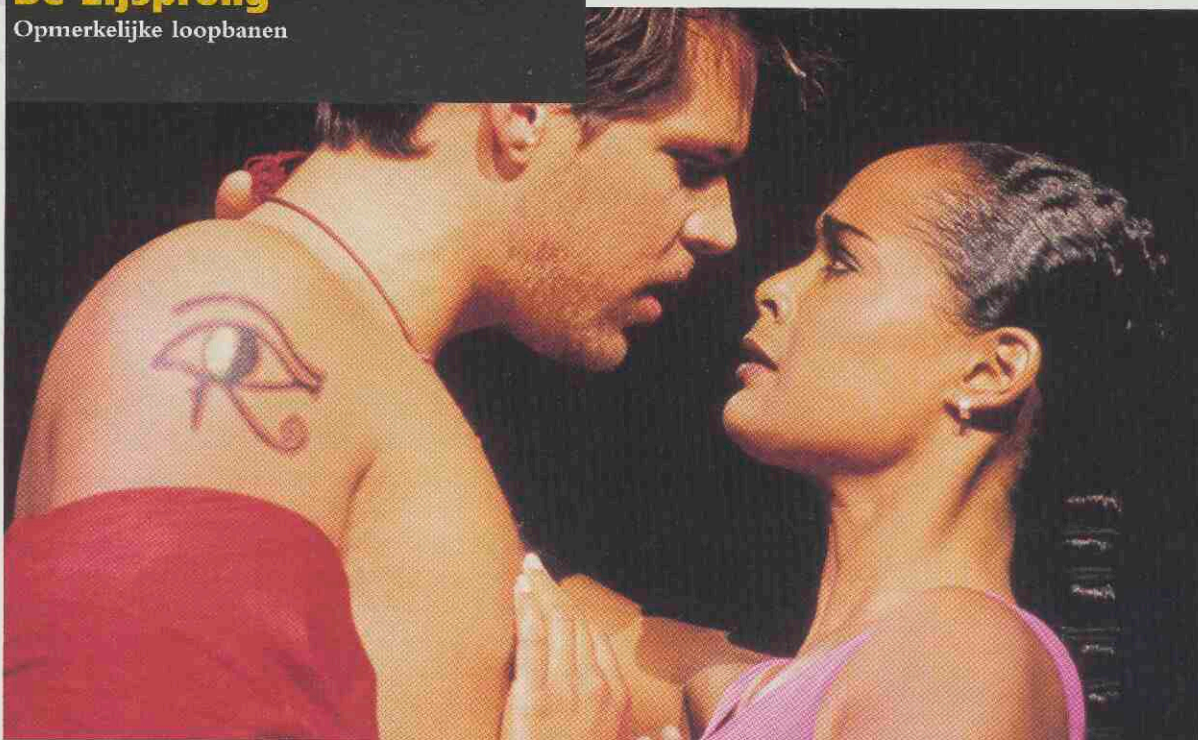

Foto: Deen van Meer

René van Kooten als Radames, verliefd op Aïda:
‘Ik heb me komend collegejaar weer ingeschreven’

Het studiep

Hij hoefde nog maar één vak en de eindschrijft, dan zou René van Kooten (1972) zijn afgestudeerd in Geschiedenis van de Internationale Betrekkingen. Maar plotseling was daar zijn geheel onverwachte succes in de musicalwereld. De geschiedenisstudent speelt tegenwoordig de hoofdrol in de volle zalen trekkende musical Aïda.

Vrijdagavond 18.00 uur, twee uur voor aanvang van de voorstelling. In de artiestenfoyer van het Scheveningse circus theater slaat René van Kooten haastig een hamburgermaaltijd naar binnen. Vriendelijke blauwe ogen en hip piekhaar boven een wit T-shirt en trendy spijkerbroek. Tot 1996 studeerde hij geschiedenis, nu deelt hij handtekeningen uit aan jonge fans die na de voorstelling bij de uitgang op hem staan te wachten.

Auditie

Hoe komt een geschiedenisstudent in vredesnaam terecht op de musicalplanken? ‘Dat heeft alles te maken met mijn school. Ik gaf tijdens mijn studie al geschiedenisles aan het Erasmuscollege in Zoetermeer, de middelbare school waar ik zelf ook op heb gezeten. Daar deed ik mee met de schoolmusical ‘Tommy’, waarin ik het stuk Pinball Wizard zong. Musicalster Joke de Kruijff zag dat en adviseerde me: je moet eens auditie gaan doen bij Miss Saigon. Voor de gein heb ik haar raad opgevolgd en tot mijn verbazing kwam ik telkens een ronde verder. Uiteindelijk hebben ze me zowaar een rol aangeboden.’ Dat was het begin van een carrière in de musicalwereld. Na Miss Saigon volgde een grotere rol in ‘Elisabeth’ en afgelopen seizoen speelde hij als alternate een avond per week de mannelijke hoofdrol in Aïda. Sinds augustus staat hij zes avonden en één middag per week op de planken als Radames, de kapitein van het Egyptische leger die hopeloos verliefd raakt op de Nubische prinses Aïda.

Lesgeven relativeert

‘Musicals heb ik altijd al leuk gevonden. Jesus Christ Super-

star was fantastisch. En die tafelscene in Hair, waarin alles van tafel wordt geschopt, is geweldig.’ Muziek is de rode draad in zijn leven. Hij zong in poprockbandjes en had een grote jongensdroom: de wereld rondtoeren met een band. ‘Op het podium staan met een band is het ultieme gevoel van vrijheid.’ Tegenwoordig treedt hij nog regelmatig op met de poprock coverband Buckshot.

Nu zijn naam en gezicht op de poster van Aïda prijkt, denken veel mensen dat hij sterallures heeft gekregen, maar de musicalwereld is niet alleen glitter en glamour. ‘Elke avond lig je pas om een uur of twee, drie in bed, je leeft in een heel ander ritme dan de meeste mensen. Je moet uitkijken dat je daar niet teveel in meegaat. Ik wil me niet alleen focussen op die musicals, ik probeer die wereld te relativieren. Daarin helpt lesgeven aan een klas middelbare scholieren wel.’

Telkens opnieuw probeerde hij zijn leven zo in te richten dat er tijd vrij was om zijn studie af te maken. Hij nam zich voor: volgend jaar stop ik met lesgeven, dan heb ik weer tijd om te studeren. En toen hij een rol kreeg voor de musical Elisabeth dacht hij: ‘s avonds optreden, dat valt goed te combineren met overdag studeren. ‘Maar ik vergat dat ik de rol nog moest instuderen en veel moest repeteren overdag.’ Toch zal dit musicalleven eens ophouden, is zijn overtuiging. ‘Daarom wil ik per se mijn bul nog halen. Bovendien zal ik daar mijn vader ook een groot plezier mee doen. Voor volgend jaar heb ik me opnieuw ingeschreven.’

[Leonie van den Schoor]